

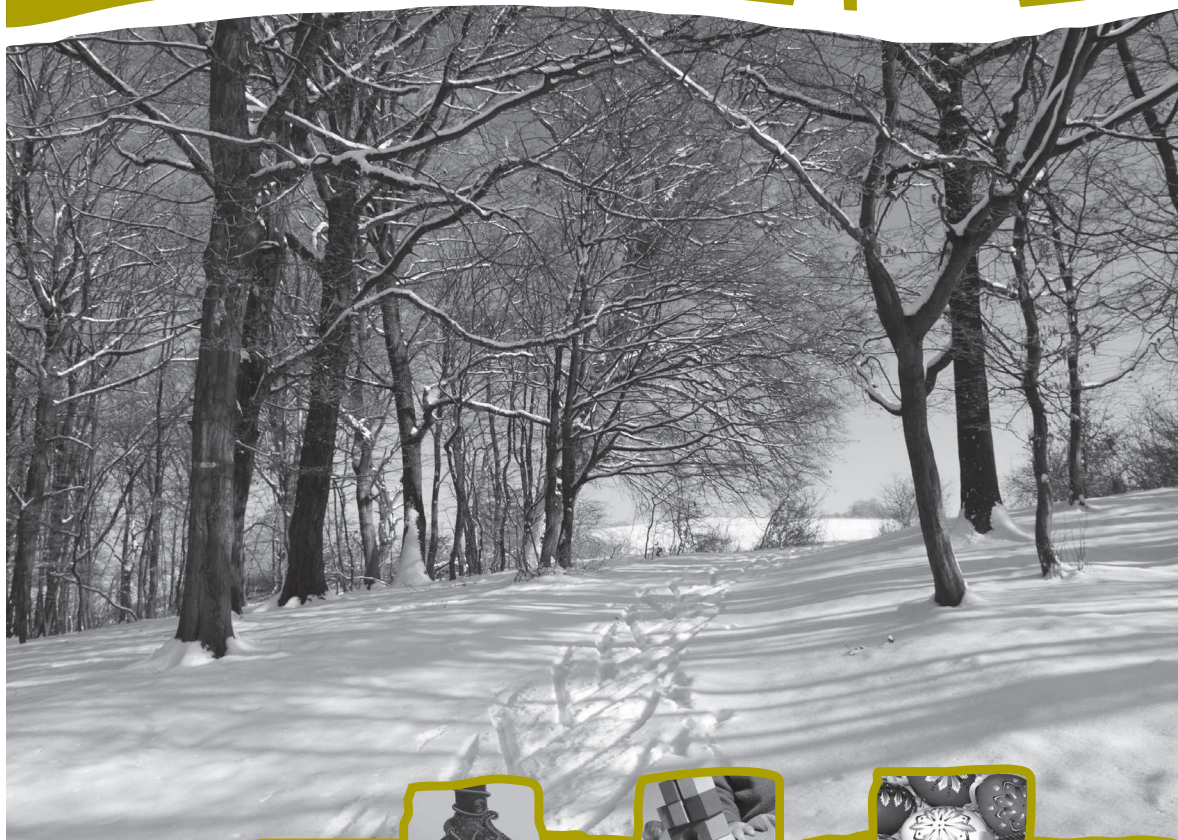

náš vidiek

časopis Vidieckeho parlamentu na Slovensku

4/2011

štvrtročník
ročník VIII.

VIDIECKY PARLAMENT
NA SLOVENSKU

- **10. ročník „Líderka roka“**
- **Rúcame stereotypy**
- **Nová súťaž „Vandrovalo vajce“**

a mnoho iného o aktivitách a vyhlídkach nášho vidieka

Obsah

- 4 Odovzdávanie ocenení v 10. ročníku súťaže Vidiecka žena roka – „Líderka roka 2011“
- 7 Príbehy „Líderiek roka 2011“ ich vlastnými slovami
- 12 Rúcame stereotypy
- 15 Ako sme úspešne zvládli kurzy komunikačných a prezentačných zručností
- 17 Konferencia „Program obnovy rodiny“
- 19 Mesiac úcty k starším vo Hôrkach
- 19 Nový partner VIPA SK v Maďarsku
- 20 Zmluva s Regional Development Agency
- 22 Je čas na rekonštrukciu ovocných záhrad?
- 24 Mám vieru, že na dedinách prebýva zdravý sedliacky rozum
- 25 Projekt COMPASS
- 27 Na bavorskom jarmoku v Eichstätt
- 29 Výsledky kontroly mliekovej úžitkovosti oviec u členov SZCH za rok 2011
- 32 Ženy a ich volebné právo
- 32 Lebo môžem
- 34 Sila je v miestnych akčných skupinách
- 36 Vandrovalo vajce...
- 37 Sirupy

Vydavateľ:

Občianske združenie
Vidiecky parlament na Slovensku

Vychádza pre vnútornú potrebu
organizácie

Náklad: 1000 ks

Uzávierka nasledujúceho čísla:
30. marca 2012

Redakcia:

Mária Behanovská

Grafická úprava a ilustrácie:

Ing. arch. Pavol Borodovčák

Tlačiareň:

Róbert Jurových – NIKARA, Krupina

Neprešlo jazykovou úpravou.

Foto na titulnej strane:

Zimné zátišie; Pavol Borodovčák

Foto na druhej strane:

V bežeckej stope; Pavol Borodovčák

Foto na zadnej strane obálky:

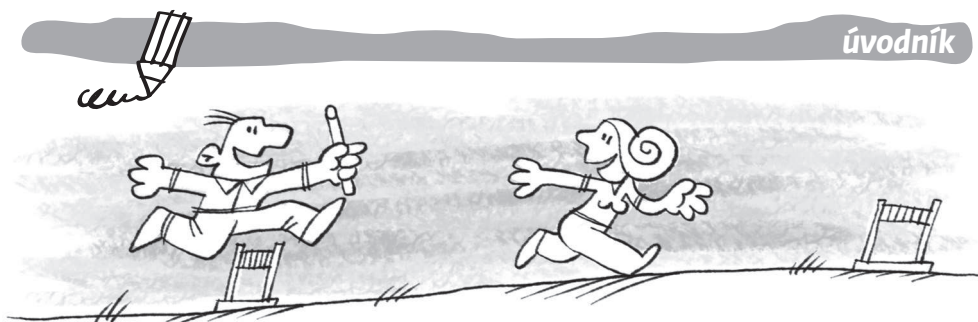
Zima nad Látkami; Pavol
Borodovčák

VIDIECKY
PARLAMENT
NA SLOVENSKU

Kontakt:

Kapitulská 13
974 01 Banská Bystrica
tel.: 048/415 20 22
mobil: 0915 446 538
e-mail: vipa@vipa.sk
www.vipa.sk

Aktivity Vidieckeho parlamentu pokračujú aj napriek rôznym prekážkam.

Pokračuje projekt „Rozvoj ľudských zdrojov Občianskeho združenia VIPA“, spolufinancovaného z Európskeho sociálneho fondu, celý rad školení zameraných na zlepšenie zručností pri práci s počítačom. V kurzoch sa od júna tohto roku vzdelávali 20-členné skupiny prihlásených účastníkov – dobrovoľníkov nášho občianskeho združenia. Ti neváhali a využili možnosť zdokonaľiť svoje počítačové znalosti. Boli medzi nimi aj takí, ktorí začínali úplne od základov.

Spolupracujeme na projekte: Rúcame stereotypy v projekte Združenia lesníčiek. Čo je to stereotyp? Stereotyp je komplex predstáv a postojov, ktoré majú členovia spoločenských skupín o sebe, alebo o iných. Máme ich aj my?

Podpísali sme zmluvy o spolupráci v sieti VIPA SK:

- s Úniou Slovenských organizácií v Maďarsku (USOM) v zastúpení jej predsedom Františkom Zelmanom,
- s Regional Development Agency, Rychnov nad Kněžnou, Česká republika, zastúpenou pánom Jaroslavom Štefkom, riaditeľom

Slovenskí remeselníci už štvrtý krát zúčastnili na tradičnom bavorskom jarmoku v Nemeckom meste Eichstätt. Na pozvanie organizátorov jarmoku reprezentovali Slovensko

Konferencia „Program obnovy rodiny“ sa konala aj za účasti predsedníčky v Malenovicích, ktorú organizoval Spolok pre obnovu venkova (KO SPOV Ostravsko)

Najvýznamnejšia udalosť posledného štvrtroka: **10. ročník súťaže Vidiecka žena roka – „Líderka roka 2011“**. Do súťaže „Líderka roka 2011“ boli nominované ženy, ktoré svoj voľný čas venujú aktivitám v rôznych oblastiach verejného života vo svojej komunite – obci, časti obce, mikroregiónu, v zastupiteľstve je uznávanou osobnosťou – „líderkou“.

Vidiecky parlament na Slovensku, Lesy SR, š. p. Banská Bystrica a Slovenská lesnícka komora Zvolen 14. októbra 2011 v MsKS v Revúcej odovzdávali ocenenia v 10. ročníku súťaže Vidiecka žena roka „Líderka roka 2011“

Najsmutnejšou udalosťou – pád vlády a následné vyhlásenie volieb.

Pohľad na volebné právo žien v príspevku: **Ženy a ich volebné právo**. Všeobecné volebné právo pre mužov i ženy bez ohľadu na sociálne a majetkové pomery bolo uzákonené a prvýkrát využité vo voľbách roku 1920 v Československej republike.

Takže rozhodovať o budúcnosti tejto krajiny môžeme necelých sto rokov.

Viac v čísle aj na iné témy.

Všetko dobré do roku 2012!

Mária Behanovská

Odovzdávanie ocenení v 10. ročníku súťaže Vidiecka žena roka – „Líderka roka 2011“

Slávnostné vyhodnotenie súťaže sa uskutočnilo 14. októbra 2011 v Mestskom kultúrnom stredisku na Námestí slobody 14/18 v Revúcej. Organizátorov súťaže zastupovali Mária Behanovská – predsedníčka VIPA SK, Ing. Igor Vizslai – generálny riaditeľ Lesy SR a Ing. Jaroslav Šulek – predseda Slovenskej lesníckej komory.

Spoločná fotografia ocenených líderiek, organizátorov súťaže a zástupcov mesta Revúca.

Do súťaže „Líderka roka 2011“ boli nominované ženy, ktoré svoj voľný čas venujú aktivitám v rôznych oblastiach verejného života vo svojej komunite – obci, časti obce, mikroregióne, v zastupiteľstve je uznávanou osobnosťou – „líderkou“.

Kategórie, v rámci ktorých odovzdali ceny

Žena – aktivistka

Margita Banasová, Zubrohlava, 68 rokov, 10 detí. Pani Banasová pracovala pred odchodom do dôchodku ako učiteľka Materskej školy v Zubrohlave. Od tých čias pochádza jej vzťah k deťom, s ktorými aj teraz v dôchodkovom veku nacvičuje programy, tance, spev,

Vidiecke ženy roka: zľava Margita Banasová, Monika Benková, Blažena Kriváková a Ing. Zuzana Hudecová.

zháňa finančné prostriedky na ich oblečenie na vystúpenia pri obecných slávnostiach. Jej zásluhou boli v našej dedine obnovené už zaniknuté tradície (dožinky, pochovávanie basy). Po odchode do dôchodku sa venuje ako režisérka a organizátorka ochotníckemu divadlu v našej obci, stará sa o kroje, do nácviku divadelných hier zapája všetky kategórie od detí, mládeže, až po dôchodcov. Je predsedníčkou Klubu Jednoty dôchodcov v našej obci, pracuje aj v okresnom výbore tejto organizácie. Pre seniorov organizuje kultúrne a športové stretnutia, každý rok okresné volejbalové stretnutie, rekondičné kúpeľné pobyty, spoločenské stretnutia s kultúrnym programom. Aktivizuje život všetkých kategórií našej obecnej komunity, spolupracuje s obecným úradom pri organizovaní podujatí a prác prospešných pre celú našu komunitu. Jej zásluhou sa do spoločenského a kultúrneho života zapája čoraz viac obyvateľov obce: deti, mládež, dospelí aj seniori. Je skutočnou, uznávanou líderkou známou nielen v našej obci, ale aj v okolitých

dedinách, kde naša divadelná Omladina pod jej vedením vystupuje a dosiahla viacero ocenení od Matice slovenskej.

Pani Banasová všetky tieto aktivity robí nezištne, formou dobrovoľníckej práce, bez nároku na odmenu. Zo získaných finančných prostriedkov zabezpečuje veci, potrebné na vymenované činnosti.

Žena – politička: pôsobiaca v miestnej politike (starostka, členka miestneho zastupiteľstva)

Mgr. Mária Feckovičová, Žalobín, 65 rokov. Pôsobila ako starostka obce Žalobín. Počas svojho pôsobenia na tejto funkcii mimoriadne prispela k integrácii rómskej komunity v tejto obci, ktorá je početná. Zabezpečila výstavbu rodinných domov pre Rómov s ich pomocou, ktorá značne prispela k zmene ich životného štýlu. Postarala sa o trvalú zmenu života Rómov v dedine. Obec bola v roku 2005 ocenená v súťaži Dedina roka. Aj v dôchodku aktívne pracuje v oblasti starostlivosti o dedinu.

Monika Benková preberá cenu v kategórii Žena – podnikateľka.

Žena – podnikateľka: svoje podnikateľské aktivity realizuje na vidieku

Monika Benková, Čierny Balog, 38 rokov, dve deti. Monika Benková sa vždy angažovala vo veciach verejných – v obci Čierny Balog, okrese Brezno, v Banskobystrickom kraji, ale aj v rámci Slovenska. Živnosť má už deväť rokov, ale zaoberala sa prevažne poradenstvom v komunitnom a sociálnom rozvoji, vzdelávaním a manažovaním projektov.

V poslednom roku sa jej darí šiť odevy a módne doplnky na motívy ľudových krojov a tiež vyrába repliky ľudových krojov. Má veľmi dobrú odozvu, pretože jej práca je precízna, dôkladná a kvalitná. Zaznamenala prvé úspechy – dostala niekoľko zákaziek na repliky krojov a tiež na odevy pre folklórne skupiny, alebo odevy pre reštaurácie pre obsluhu (typu „salaš“, „koliba“, „slovenská reštaurácia“).

Podnikanie tohto druhu na vidieku je zriedkavé, zrejme málo výnosné, ale určite záslužné.

Žena – remeselníčka

Blažena Kriváková, Žiar nad Hronom, 48 rokov, dve deti. Bývalé zamestnanie chemička – laborantka, dlhé roky sa zaoberá tradičným drotárstvom ku ktorému v súčasnosti pridala výrobu šperkov, učí záujemcov v kurzoch drotárstva, spolupracuje s rôznymi kultúrnymi centrami. Navštevuje remeselnícke podujatia, má webovú stránku. Reprezentuje Slovensko na tradičnom bavorskom jarmoku v Nemecku.

Žena – lesníčka

Ing. Zuzana Hudecová, Prievidza, 65 rokov, dve deti. Celý profesionálny život pracovala v lesnom hospodárstve na rôznych postoch. Je zakladateľkou lesnej pedagogiky na Slovensku a zároveň patrí medzi prvých lesníkov, ktorí sa venujú práci s verejnosťou a tým propaguje lesníctvo laickej verejnosti.

Líderka 2011 – štatistiky

Nominácie

Aktivistika:	13
Politická:	4
Podnikateľka:	2
Remeselníčka:	8
Lesníčka:	6
Spolu:	33

Zastúpenie jednotlivých krajov v nomináciách:

Banskobystrický:	18
Bratislavský:	1
Košický:	3
Nitriansky:	2
Prešovský:	1
Trenčiansky:	3
Trnavský:	0
Žilinský:	5

Mária Fečkovičová, Monika Benková, Blažena Kriváková, Zdena Hudecová

Príbehy „Líderiek roka 2011“ ich vlastnými slovami

Mária Fečkovičová

Žijem na vidieku a mám rada vidiek. Aj v meste som rada, ale len trochu. Zatažuje ma ruch veľkomesta, ale aj malého mesta. Asi je to tak. Kde zapuštíš korene...

Na vidieku je tiež zaujímavý život. Hlavne keď pracujete ako starostka obce. A to je môj prípad. V obci Žalobín na východe Slovenska som pracovala 16 rokov v tejto funkcii. Naša obec je zaujímavá tým, že z počtu 800 obyvateľov je jedna tretina rómskych.

Keď som preberala obec v osade chýbalo všetko. Dnes majú verejný vodovod, kanalizáciu, ČOV, osada je splynofikovaná, je vybudovaná nová trafostanica, postavené nové nájomné domy pre sociálne slabšie rodiny. Celých šesťnásť rokov sme sa im dennodenne venovali cestou aktívnych prác, cez spoločenské organizácie, zapájali sme ich do rôznych súťaží a to najviac pri zveľaďovaní životného prostredia. Organizovali sme kurzy, na ktoré sme získali finančné prostriedky z európskych fondov.

V roku 2005 naša obec získala v celoslovenskej súťaži „Dedina roka“ mimoriadne ocenenie „Za jedinečný a príkladný prístup a výsledky riešenia problematiky spolunažívania s rómskou komunitou“.

Naši Rómovia sú zintegrovaní. Chránia a zveľaďujú svoje životné prostredie, v záhradkách budujú záhradnú architektúru, čo je ojedinelé na Slovensku. Deti chodia do školy, sú krásne vyobliekané. Hoci sú aj problémy, keďže nie je práca, predsa takmer všetci sa snažia a ťahajú sa za tými, ktoré sú pre nich vzorom.

Keďže dosiahnuť viditeľné výsledky v práci s rómskou komunitou je veľmi náročné, komisia vidieckeho parlamentu na Slovensku ocenila výsledky v našej obci, ocenila moje

úsilie, za čo jej ďakujem. Vidiecky parlament na Slovensku si všíma dobré výsledky žien na vidieku a tak som bola jednou z víťaziek súťaže Vidiecka žena roka- Líderka roka 2011. Výsledky vyhlásil Vidiecky parlament na Slovensku 14.nov.2011 na konferencii „Rúcame stereotypy“ v Revúcej.

Do súťaže ma nominoval „Spolok pre obnovu dediny“ so sídlom v Polomke, kde som aj členkou. Ďakujem rade, že si moju prácu všimla. Bolo to pre mňa veľké prekvapenie, ale aj potešenie. Získala som ocenenie Žena politička pôsobiaca v miestnej politike.

Toto ocenenie vnímam ako vysoké ohodnotenie mojej práce. No nie len mojej, ale všetkých, ktorí so mnou spolupracovali a moje zábery schvalovali, podporovali. Žiaden starosta nedosiahne veľa, pokiaľ nemá podporu svojho okolia. Je to veľmi múdre oceňovať ženy, ktoré niečo dokázali, hlavne v dnešnej dobe, kde sme svedkami úplne iného hodnotového rebríčka..

Prácu vidieckeho parlamentu poznám, keďže ich aktivity sledujem a sú mi blízke. V našom regióne „Domaša“ mali zasadnutie, ktorého som sa zúčastnila. Bola som milo prekvapená ich, nápadmi, tvorivou činnosťou a hlavne počtom zrealizovaných krásnych akcií, ktoré samozrejme zanechávajú v ľuďoch tie najkrajšie dojmy a menia ich na lepších, uvedomelejších. Obdivujem ich, že dokážu za málo peňazí predstavovať kúty našej republiky, že dokážu byť partnermi súťaže Dedina roka, že dokážu organizovať rôzne iné súťaže, ktoré ľudí motivujú, inšpirujú. Veľmi obohacujúce sú medzinárodné aktivity, práca s mladými, spolupráca so ZMOS, Lesmi SR, zástupcami vlády SR a iné aktivity, ktoré podporujú rozvoj vidieka a regionálny vývoj. Je to občianske združenie, ktoré sa prezentuje činmi, má krásne výsledky práce a dobrý

vplyv hlavne na ženy vidieka. Želám všetkým členom občianskeho združenia vidieckeho parlamentu veľa dobrých nápadov, osobných úspechov, tvorivých myšlienok, samozrejme pri dobrom osobnom zdraví i zdraví ich rodín.

Monika Benková

Štrnásť október. Prebúdzam sa. Och, rušný piatok... Vstávam. Stojím pred šatníkom. Ako to dnes všetko zladíť? Na začiatok dňa mám náročné jednanie. Váham. Ešte raz vyberám pozvánku: konferencia v gymnáziu, vyhlásenie líderiek v dome kultúry, recepcia a zajtra škola. Poriadne si mi zavarila milá priateľka, nedá sa inak, treba tam ísť.

Revúca. Rozpamätávam sa na časy minulé. Vpravo bývala základná škola. Lovím v pamäti po gymnáziu. Snáď si spomeniem. Inštinktívne zabočím a v diaľke vidím známu budovu. Nezmienila sa. V jedálni podávajú obed, počkám. Pohľadom mapujem interiér, prezerám nástenku, zaraďujem tváre, na „harddisk“ zapisujem nové. Vstupujem do konferenčného priestoru. Prezenčky dvakrát a jednu k obedu. Známa a nevyhnutná procedúra. Poriadok musí byť.

Ludia a neformálna atmosféra. Spoznávam niekoľko tvári. Som na stretnutí seniorov? Alebo som aj ja už trochu zostarla? Cítim sa dobre. Mám vedľa seba priateľky, vychutnávam si kávu, v diskusii sa rieši rovnosť príležitostí s múdrosťou šedín aj zanietením mladosti. „Porozumením sa riad ešte neumyl“ - pamätaná veta dámy, ktorú som pred mnohými rokmi už niekde stretla. Pokorne, s úsmevom na tvári mlčím. V mysli hodnotím obraz života, ktorým som dlho žila. Nekonečný entuziazmus, boje, sklamanie, zápal pre rozvoj regiónov, konferencie, prezentácie, stretnutia...

Niečo sa v kúte deje. Pekne oblečená, čarovná osôbka berie do ruky chumáč ovčej vlny, bábičky, korálky... S anjelským úsmevom prednesie svoje meno a tichým hlasom rozpráva príbeh o svojom podnikaní. Nie o podnikaní, o tom, čo robí srdcom a radosťou. Pochopila som, líderka z minulého roka.

Obstúpili sme ju sťa čarodejnice. Nasávam energiu vedomých žien, spájame sily, myšlien-

Monika Benková pri práci.

ky, spriadame plány. Konečne vidím význam tohto „výletu“. Pomaly sa rozchádzame z konferenčných priestorov, aby sme sa o chvíľu opäť zišli. Mrazivý deň a chladný kulturák malého mesta. Je október, inak to nemôže byť. Do vestibulu medzi obrazy a diela majstrov zo sály znie: jeden, dva, tri, jeden, dva, tri, štyri... Máme čas. Príbehy, spomienky, smiech, rozprávania, známi a priatelia, neznámi príjemní ľudia... Hrejivý pocit na duši zo stretnutí, ktoré sa nededia. Do vestibulu prúdi dav, moderátor hľadá organizátorov, vstupujú sponzori a hostia... Musíme ísť.

Vyzdobená sála, z pódia sa nám pán Sarvaš Rúfusovou modlitbou za Slovensko prihovára, kus vážnej hudby pohladí dušu, vtip aj múdre slovo pomedzi tance rozšantených detí nedajú zabudnúť, prečo sme tu.

Veľké podujatie v mierumilovnej Revúcej. Pocta vidieckej žene, lesníčke, remeselníčke, političke, aktivistke... slávnostná chvíľa, príjemný večer.

„...vidiecka líderka v kategórii podnikateľka... Monika Benková“, počujem prvý krát na verejnosti svoje nové meno. Prekvapenie ma zdvihlo zo stoličky, kým dôjdem, sálou znie: „šije odevy a módne doplnky na motívy ľudových krojov a tiež vyrába repliky ľudových krojov, jej práca je precízna, dôkladná a kvalitná. Dostala niekoľko zákaziek na repliky krojov a tiež odevy pre folklóre skupiny, alebo odevy pre reštaurácie pre obsluhu typu salaš, koliba, slovenská reštaurácia...“

Všetko je to pravda, hoci v malom, začala som len nedávno, reakcie ľudí sú prekvapivé, hovoria mi často: „Je to krásne a čisté“. Z tohto ma hreje na dušu a núti pokračovať v práci ďalej.

„Podnikanie tohto druhu na vidieku je zriedkavé, zrejme preto, že veľa nevynáša...“, zasmiala som sa s pánom Sarvašom, má pravdu. To, prečo tu stojím, nie je ešte prosperujúci biznis, ale jedinečná myšlienka.

Kvety, gratulácie, darčeky, médiá, fotenie... Kolký to honor. Kyticu dostávam od rodáka, dávno sme sa nevideli a stretneme sa práve tu, na veľkom pódiu. Usmievam sa, „na pozadí“ však beží: Kolko mojich priateľiek, kolko úžasných žien, kolko líderiek – Ludmilka Bátorová, Miška Heretová, Zuzka Giertlová (r. Sitarčíková), Miška Galvánková, Ingrid Bernáthová, Darinka Diošiová, Elenka Jankovičová, Elenka a Mirka Kubaliakové, Lenka Špiriaková, Majka Kemková, Stanka Zvarová, Lenka Smetanková a mnoho ďalších – kolke z nich tu už stáli a kolke z nich by tu právom a s hrdosťou mohli stáť.

Vraciam sa nocou domov, po ceste spájam nečakané obrázky zo života, ubehlo v ňom veľa rokov. Pamätám si, v Levoči sa zakladal Vidiecky parlament... bola som pri tom, sledujem jeho vývoj, rada spomínam na ľudí, podujatia, spoluprácu. Vyrástla som s nimi v postojoch, názoroch, hodnotách. A opäť po rokoch stojím na prahu VIPA... Pamätám si, keď VOKA (Vidiecka organizácia pre komunitné aktivity) vyhlásila prvý ročník súťaže Vidiecka líderka roka. Sedela som mladučká v komisii a vyberala „tú prvú“. Bola ňou Mária Behanovská z Uňatína, presne tá, ktorá dnes stojí na čele Vidieckeho parlamentu a pred chvíľou mi odovzdala cenu. Ubehlo dlhých 10 rokov, koleso života sa otočilo o 360 stupňov.

Nekončiace aj uzavreté cykly života. Majú svoj zmysel, tak, ako má zmysel dostať šancu a byť líderkou na vidieku.

Blažena Kriváková

Nominácia na remeselníčku roka ma potešila. Vnímala som to ako spätnú väzbu k práci, ktorá ma baví a výsledkom ktorej chcem priniesť radosť aj iným. Nevedela som, že taký deň existuje, ale vďaka tomuto oceneniu viem, že je dobre že existuje, lebo na vidieku je veľa šikovných žien, ktoré si zaslúžia, aby si ich ľudia všimli.

V dnešnej uponáhľanej dobe je dobre, keď sa ženy rôznych činností z rôznych kútov Slovenska môžu stretnúť, neformálne povedať o svojej práci, nadviazať priateľstvá a možno aj kontakty na spoluprácu. Práve VIPA, ktorá mapuje aktivity slovenského vidieka, má veľkú zásluhu na tom, že aspoň nominované a ocenené ženy sa takto raz ročne stretnú.

Rok 2011 bol pre mňa naozaj výnimočný. Dostala som ocenenie, Líderka roka 2011 – žena remeselníčka, získala som tiež ocenenie, ktoré sa udeľuje osobnostiam žiarskej kultúry, Zlatý klinec made in ZH 2011.

Umelecko-remeselné dielo Blaženy Krivákovovej.

V kategórii Žena – remeselníčka zvíťazila Blažena Kriváková.

Tento rok som získala ešte 1. miesto na Medzinárodnej výstave, Tradičná ľudová hračka, ktorú vyhlásilo RKS v Dolnom Kubíne a RKS v Bielsko-Biala v Poľsku. Je pre mňa veľkým záväzkom a povzbudením, že bola moja práca tak vysoko ohodnotená. Chcem tiež poďakovať ľuďom, ktorým nie je ľahostajné ako žijú a čomu sa venujú ženy v malých mestách a na vidieku a aj takouto prezentáciou im pomáhajú sa zviditeľniť.

Zdena Hudecová

Štúdium na Lesníckej fakulte VŠLD Zvolen som ukončila v roku 1968. Posledný rok štúdia som mala možnosť zúčastniť sa odbornej praxe v Mestských lesoch v Baden - Badene, kde už vtedy sa lesníci venovali práci s verejnosťou pravidelnými vychádzkami do lesa pre kúpeľných hostí, pre žiakov, mali vyznačené vychádzkové trasy, lesný náučný chodník, propagačné materiály s dôrazom

aj na históriu mestských lesov. Navyiac som získala tam priateľov, s ktorými udržiavam doteraz kontakty a ktorí mi nezištne poskytli cenné rady, keď som ich o ne požiadala, najmä v spomínanej práci s verejnosťou.

Po skončení školy som pracovala 14 rokov na Les o projekte Zvolen, pobočka Piešťany, čo znamenalo pol roka chodiť na týždňovky a vypracovávať lesnícke mapy a plány ťažby, zalesňovania a ostatnej pestovnej činnosti na obdobie 10 rokov, každý rok na inom lesnom území. Zaujímavá práca, kde sa dalo veľa naučiť, spoznávať detailnejšie nové regióny a ľudí v nich. Pracovala som spolu s manželom, narodili sa nám dve dcéry, ktoré po mojej materskej dovolenke – t. j. po pol roku boli u mojich rodičov keď sme boli v teréne. Až keď aj mladšia dcéra začala navštevovať základnú školu, som musela zmeniť zamestnanie a odišla som pracovať na Lesný závod Prievidza, t. j. do rodného mesta. Tu som mala možnosť vidieť a porovnávať realizáciu plánov, ktoré som vypracovávala na Lesoprojekte so skutočnosťou. Po

Ing. Zdena Hudecová pri preberaní ocenenia v kategórii Žena – lesníčka.

roku 1990 som bola zástupkyňou riaditeľa pre výrobný úsek a neskôr pre ekonomický úsek. Po reorganizácii štátnych lesov v roku 2000 som odišla do predčasného dôchodku, nakoľko som už mala ponuku od neštátneho lesníckeho subjektu - urbárskeho spoločenstva, ktorá sa už nemusela zopakovať a odvtedy uplynulo už 11 rokov a mne pribudli v prvých rokoch ďalšie neštátne lesnícke subjekty, ktoré mali o moju poradenskú činnosť záujem.

Keďže som publikovala niekoľko článkov v časopise „Les“ na tému práce s verejnosťou v lesníctve, oslovil ma v roku 2000 riaditeľ Ústavu pre výchovu a vzdelávanie pracovníkov lesného a vodného hospodárstva/ÚVVPLVH), a požiadal ma, aby som sa zúčastnila kurzu lesnej pedagogiky v rakúskom lesníckom vzdelávacom centre v Ossiachu. O lesnej pedagogike som sa dozvedela už v roku 1998 v Nemecku počas stretnutia nemeckých lesníčok, na ktorých sa takmer každý rok zúčastňujem. Po ukončení kurzu v Rakúsku som pripravila pre ÚVVPLVH praktické

ukážky organizovania vychádzok s lesníkmi pre rôzne cieľové skupiny, texty preklady z nemčiny hier v lese a veľa ďalších materialov pre prvé kurzy. S rakúskymi lesnými pedagógmi doteraz spolupracujem a vymieňame si skúsenosti. Získané skúsenosti uplatňujem pri organizovaní vychádzok pre deti materských a základných škôl v mieste môjho pôsobenia u neštátnych lesníckych subjektov. Teší ma, že už mám toľko nasledovníkov v radoch nových absolventov kurzov lesnej pedagogiky.

Teším sa na ďalšiu spoluprácu.

Posielam propagačný materiál z môjho pôsobiska vo Veľkom Klíži, kde sa nám darí postupne zariaďovať stredisko lesnej pedagogiky za príspevania urbárskeho spoločenstva na čele s jeho predsedníčkou Štefániou Pauleovou.

Rúcame stereotypy

Účastníčky a účastníci prednášky.

Čo je to stereotyp? Stereotyp je komplex predstáv a postojov, ktoré majú členovia spoločenských skupín o sebe, alebo o iných. Je to ustálený navyknutý spôsob reagovania na niekoho, alebo na niečo, na nejakú udalosť. Uplatňovanie rovnosti príležitostí znižuje tvorbu stereotypov a v projekte sa zameriavame na oblasť:

- Sociálna rovnosť,
- Multikultúrna rovnosť,
- Zvyšovanie rodovej citlivosti.

Opatrenia zvyšujúce rovnosť príležitostí v pracovnom prostredí:

Pracovný čas – flexibilný pracovný čas
Možnosť čerpať pracovné voľno a to: individuálne pracovné voľno, prerušenie práce v priebehu pracovného dňa, náhrada pracovného času cez dni pracovného voľna

Pracovné postupy – práca doma, zdieľanie pracovného miesta, tímová práca,

Pracovisko – telework, využívanie nových informačných a komunikačných technológií

Personálna politika – prorodinná a prorodová politika vede organizácie, firemné pravidlá a filozofia, mentorovacie programy

Služby rodinám – služby starostlivosti o deti a ďalších rodinných príslušníkov, podpora voľného času detí a rodiny, podpora letných programov pre deti, podpora programov pre rodičov v rámci rodičovskej dovolenky.

Cieľom každého manažéra a manažérky je dosiahnuť efektivitu a efektivnosť svojho podniku. Presadzovanie rovnosti príležitostí zasahuje najmä do oblasti využívania ľudských talentov a Jph-potenciálu. Využívanie rodovej rovnosti všetky tieto potenciálne oblasti v podniku a v spoločnosti zvyšuje.

Ako na to?

Postupy sú rôzne. Pomoc a radu Vám môžeme poskytnúť na základe výsledkov našej dlhoročnej práce v tejto oblasti.

Tradičné vzory správania a postojov sa fixujú vo všetkých spoločenských oblastiach. Na školách sa prostredníctvom výchovy a vzdelávania prezentujú dievčatám a chlapcom očakávania a požiadavky spoločnosti: „iba dievča, ktoré bude obetavé, skromné, slušné a sta-

Téma prednášky rozprúdila diskusiu.

Väčšinu poslucháčov tvorili ženy.

roslivé je „správne dievča“, „správny chlapec“ musí byť zodpovedný, ochraňovať svoju rodinu, musí byť sebavedomý a citlivý, aby sa uplatnil na trhu práce a dokázal svoju budúcu rodinu finančne zabezpečiť“ (Bosá, 2005).

Rodové stereotypy sú zjednodušené, nerealistické obrazy „mužskosti“ a „ženskosti“, idealizované a očakávané vzory, ktoré nás sprevádzajú vo všetkých oblastiach života. Svojou reprodukciou utvárajú zdanie prirodzenosti a samozrejmosti. Sú tvorené a udržiavané pomocou:

- › sociálnych štruktúr ako sú rodina,
- › výchova a vzdelanie
- › kultúrou – tradíciami, predstavami a zvykmi,
- › náboženstvom médiami a jazykom

Cesta k rovnosti príležitostí na trhu práce:

- › Motivácia k celoživotnému vzdelávaniu najmä u ohrozených skupín obyvateľstva;
- › Motivácia a vzdelávanie zamestnávateľov,
- › Vzdelávanie a rozvoj informovanosti na rozhodovacích pozíciách v štátnej a verejnej správe;
- › Vzdelávanie a rozvoj informovanosti odborníkov, MVO (v tom najmä odborníkov).

Rodová rovnosť u zamestnancov a zamestnávateľov v pracovnom procese:

- › Prístup a účasť na trhu práce na všetkých úrovniach;

- › Vzdelávanie a školenie, predovšetkým pokiaľ ide o vedomosti a kvalifikáciu pre povolanie;
- › Zakladanie podnikov a ich rast;
- › Zladenie pracovného a rodinného života;
- › Vyvážená účasť na rozhodovaní podniku.

Rovnosť príležitostí a rodová rovnosť v projektoch týkajúcich sa pracovného trhu:

- › oblasť myslenia – inovačné prístupy
- › oblasť služieb – zavádzanie nových služieb
- › oblasť pracovných príležitostí – zvyšovanie zamestnateľnosti vzdelávaním
- › zvyšovanie zamestnanosti – vytváranie nových pracovných miest

Diskusia s prednášajúcou.

Rovnosť príležitostí (ženy a muži)

Príklady reálnych výhod plynúcich z prijatia politiky rovnosti žien a mužov pri práci:

- › Širšie dostupná rezerva talentov, z ktorých je možné vyberať
- › Väčšia vierohodnosť výberu vzhľadom k použitiu jasných, otvorených a dopredu stanovených kritérií
- › Výhody pre podnik, plynúce z rôznych prístupov, skúseností a priorit zlepšujú proces školenia a postupu v zamestnaní

Lektorka Ing. Viera Petrášová, CSc.

- Dobré postavenie podniku pokiaľ ide o súčasné a budúce právne povinnosti

Rovnosť príležitostí v politike zosúladenia pracovného a rodinného života:

Zamestnanci na rodičovskej dovolenke sú priebežne informovaní o dianí na pracovisku:

- Majú možnosť zúčastniť sa schôdzí a porád;
- Sú im zasielané informácie o zmenách na pracovisku;
- Je im ponúknutá účasť na usporiadaných školeniach a v štúdiu
- Sú organizované prípravné schôdzky s ich manažérom a s tímom pred tým, než sa vráti do práce

Rodová rovnosť zvyšuje rovnosť príležitostí a zabezpečuje spravodlivé riadenie podniku a spoločnosti. Spravodlivé riadenie podniku a spoločnosti zvyšuje výkon obyvateľov a motivuje ich k účasti na rozvoji podniku a spoločnosti.

Zásada rovnakého zaobchádzania v pracovnoprávných vzťahoch a obdobných právnych vzťahoch sa uplatňuje v oblastiach :

- prístupu k zamestnaniu, vrátane
 - požiadaviek pri prijímaní do zamestnania,
 - podmienok a spôsobu uskutočňovania výberu do zamestnania,
- výkonu zamestnania a podmienok výkonu práce v zamestnaní vrátane
 - odmeňovania,
 - funkčného postupu v zamestnaní,
 - prepúšťania
- prístupu k odbornému vzdelávaniu, ďalšiemu odbornému vzdelávaniu a
 - účasti na programoch aktívnych opatrení na trhu práce,
 - prístupu k poradenstvu pre výber zamestnania a zmenu zamestnania
- členstva a pôsobenia v organizácii zamestnancov, organizácii zamestnávateľov a v organizáciách združujúcich osoby určitých profesií vrátane poskytovania výhod, ktoré tieto organizácie svojim členom poskytujú.

Za diskrimináciu z dôvodu pohlavia sa považuje aj diskriminácia z dôvodu

- tehotenstva alebo materstva,
- ako aj diskriminácia z dôvodu pohlavnej alebo rodovej identifikácie.

Realizované s finančnou podporou Úradu vlády SR v rámci dotačného programu **Podpora a ochrana ľudských práv a slobôd**. Za obsah tohto dokumentu je výlučne zodpovedné Združenie lesníčiek.

Kontakt

Združenie lesníčiek
Javorová 7
960 01 ZVOLEN

vzdelávanie

„Priestor na vašu príležitosť.“

„Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu v rámci Operačného programu Zamestnanosť a sociálna inklúzia.“

www.sia.gov.sk | www.employment.gov.sk | www.esf.gov.sk

Jana Matejzelová

Ako sme úspešne zvládli kurzy komunikačných a prezentačných zručností

Ako sa hovorí, dobrá komunikácia je základom úspechu. My sme v rámci projektu s názvom „Rozvoj ľudských zdrojov Občianskeho združenia VIPA“, spolufinancovaného z Európskeho sociálneho fondu, uskutočnili už niekoľko druhov školení našich dobrovoľníkov. Práve tie, ktoré boli zamerané na zlepšenie a nadobudnutie komunikačných a prezentačných zručností nám priniesli mnoho zaujímavých a užitočných poznatkov. Prinášame vám možnosť nahliadnuť späť a prečítať si, čomu všetkému sme sa venovali.

Na prelome jari a leta tohto roku sme ukončili e-learningové jazykové vzdelávanie a pustili sa do ďalšej fázy realizácie projektu, ktorá bola zameraná na nadobudnutie čo najlepších komunikačných a prezentačných zručností našich dobrovoľníkov. A tak sme od apríla do júna tohto roku takmer každý utorok stretávali v priestoroch Štátnej vedeckej knižnice v Banskej Bystrici a spolu zisťovali množstvo zaujímavých informácií nielen zo sveta komunikácie.

Väčšinu kurzov sme absolvovali s lektorom Ing. Karolom Herianom PhD., ktorý si pre nás vždy pripravil pestrý program zameraný aj na teóriu, ale vo veľkej miere hlavne na prax.

V rámci tejto aktivity sme absolvovali kurzy ako napríklad Komunikačné zručnosti, Riešenie konfliktov, Prezentačné zručnosti, Psychológia dobrovoľníka, Manažment času, Motivácia, či Teambuilding. Naučili sme sa množstvo zaujímavých informácií, precvičili si svoje zručnosti a v dobrej pracovnej atmosfére sme napredovali v osvojovaní nových poznatkov.

Naučili sme sa reagovať na pozitívne a negatívne postoje, ale i to ako počúvať a načúvať, správne klásť otázky, ako aj prijímať a dávať spätnú väzbu. Získali sme informácie o tom, ako zlepšiť pracovné vzťahy, ako rozvíjať schopnosti potrebné k zvládaniu stresu.

náš vidiek 4/2011

15

Pri mnohých cvičeniach a prípadových štúdiách sme sa snažili naučiť ako sa pripraviť na vystúpenie na verejnosti, či zlepšiť sa v okruhu rétoriky, ako využívať verbálne a neverbálne aspekty komunikácie. Okrem iného sme sa venovali aj rozvoju techník manažérskych zručností motivácie so zameraním na kvalitu práce. Zaujímavé boli aj aktivity a cvičenia zamerané na budovanie a rozvíjanie vzťahov či už v súkromnej, alebo pracovnej sfére.

Veľmi oceňujeme možnosť, ktorú sme dostali a ktorú sme neváhali využiť. Všetci vieme, že tieto cenné informácie a nadobudnuté zručnosti vo veľkej miere využijeme nielen v súkromnom, ale hlavne v pracovnom živote. Pre tých, ktorí sa školení spolu s nami nemohli zúčastniť, prinášame možnosť nahliadnuť do fotogalérie a pozrieť si, ako sa nám v tomto vzdelávaní darilo.

IKT vzdelávanie – alebo – Čo sme sa naučili na kurzoch Informačno-komunikačných technológií

Mnohí z nás určite aspoň raz zažili pocit, keď si nevedeli poradiť s nejakou úlohou na počítači. Ani pri najlepšej vóli sa nám nedarilo a priateľ na telefóne akurát v tej chvíli nemal čas vysvetľovať nám telefónicky postup, ktorým sa dopracujeme do cieľa. Zamestnávateľ, alebo potencionálny zamestnávateľ, by nás za to tiež určite nepochválil – veď v dnešnej dobe už prácu s počítačom zvládajú aj najmenšie deti a stal sa neodmysliteľnou súčasťou každodennej komunikácie.

Aby sme počítač nebrali ako protivníka, ale aby sme dokázali zvládnuť aj náročnejšie úlohy a zjednodušiť si každodennú prácu, zrealizovali sme v rámci projektu „Rozvoj ľudských zdrojov Občianskeho združenia VIPA“, spolufinancovaného z Európskeho sociálneho fondu, celý rad školení zameraných na zlepšenie zručností pri práci s počítačom. V kurzoch sa od júna tohto roku vzdelávali 20-členné skupiny prihlásených účastníkov – dobrovoľní-

kov nášho občianskeho združenia. Tí neváhali a využili možnosť zdokonaľiť svoje počítačové znalosti. Boli medzi nami aj takí, ktorí začínali úplne od základov.

V kurzoch ako napríklad Základy IKT alebo Práca s počítačom a správa súborov sme sa naučili základné informácie o počítači, jeho možnostiach, funkciách, obsluhu a spôsoboch používania. Naučili sme sa spravovať súbory v počítači, pracovať s dokumentmi, nastavovať a upravovať požiadavky.

V ďalších kurzoch, ako napríklad Textový editor, Tabuľkový kalkulator, Databázy či Elektronická prezentácia, sme sa naučili množstvo nových poznatkov o programoch určených pre prácu v kancelárii, ale i pre každodenné domáce používanie. Veď programy Word, Excel, či PowerPoint patria k najviac využívaným v dnešnej dobe a vo väčšine prípadov je ich ovládanie aj základnou požiadavkou zamestnávateľov na trhu práce. A tak sme s týmito programami pracovali naozaj do hĺbky a učili sa naplno využiť ich potenciál.

Neodmysliteľnou súčasťou dnešnej uponáhľanej doby je samozrejme aj práca s internetom, správa kontaktov a úloh a v neposlednom rade aj informačná bezpečnosť. Aj tí z nás, ktorí si mysleli, že toto všetko už dávno ovládajú, mali možnosť dozvedieť sa množstvo aktuálnych užitočných rád a tipov na zjednodušenie práce, systematizáciu svojich kontaktov, úloh a e-mailov.

Za veľmi prínosné a dôležité pokladáme najmä získané informácie o možnostiach zabezpečenia počítača pred infikovaním vírusmi, informácie dôležité pre bezpečné bankové prevody, či pre zamedzenie úniku dát z počítača.

Blok školení IKT ukončíme posledným kurzom približne na prelome januára a februára budúceho roka. Bude zameraný na CMS e-learning. Veríme, že využijete túto možnosť vzdelávania. Pre tých, ktorí sa školení nemohli zúčastniť, prinášame niekoľko fotografií zo zrealizovaných kurzov. Pozrite si, ako sme spoločne pracovali na zlepšovaní svojich počítačových zručností.

Konferencia „Program obnovy rodiny“

V Malenoviciach (ČR) zorganizoval Spolok pre obnovu venkova (KO SPOV Ostravsko) 7. novembra 2011 konferenciu pod názvom „Program obnovy rodiny“. V niekoľkých bodoch vám priblížime témy, o ktorých sa živo diskutovalo.

1. Rodina a Verejná správa

Vo vzťahu verejnej správy a rodiny prevláda podpora služieb a subjektov, ktoré v mnohých prípadoch neefektívne odčerpávajú dotácie, žiaľ bez pridanej hodnoty a efektu pre spoločnosť zťažujú verejné rozpočty.

Ciele:

- Dosiahnuť to, aby rodina bola celospoločensky i politicky uznaná nielen ako zdroj morálnych kvalít spoločnosti, ale aj ako základný nástroj ekonomickej prosperity štátu.
- Usilovať sa o to, aby verejná správa poskytovala pomoc rodine uplatňovaním mediácie a poradenských služieb pre riešenie rodinných konfliktov a tak napomáhala zachovať rodinu bez zasahovania do intimity a autonómie rodiny.
- Vytvárať podmienky pre optimálny rozvoj rodín a usilovať o to, aby obec bola priateľská rodine.

2. Rodina a legislatíva

Už Ústava deklaruje rodine jej nezastupiteľné miesto. Rodina je subjektom prirodzeného práva. Je autonómnym subjektom, zaslúži si ochranu a podporu štátu a spoločnosti. Právo na manželstvo a rodinu je nedeliteľné. Muž v úlohe otca, žena v úlohe matky sú garantmi výchovy aj šťastia detí.

Úcta a poriadok – to sú princípy, ktoré sú a priori na tvorbu legislatívy.

Prorodinné zákonné normy majú vytvárať predpoklady pre harmonický rozvoj rodiny.

Ciel:

- Usilovať sa o ich zmenu, aby legislatíva zakotvila zhora uvedené princípy v právnom poriadku Slovenskej republiky skutočne účinným spôsobom.

3. Rodina a Škola

Rodinná formácia je kultúrnym dielom a východiskom vzdelanie. Na ne organicky nadväzuje vzdelanie školské ako kultúrne statok, s odvolaním sa na dielňu ľudskosti J. A. Komenského. V oboch inštitútoch sa tiež máme, okrem schopností, znalostí a ďalších schopností - učiť aj celostnému chápaniu života. Iba tak môže z dieťaťa vyrásť osobnosť.

Ciele:

- V podmienkach vidieckych obcí naďalej klásť dôraz na dobrú funkciu vidieckych škôl a ich neformálnu spoluprácu s rodičmi.
- Podporovať v školách prorodinnou výchovu.

4. Rodina, Zdravie a Sociálna starostlivosť

Ľudia majú prijať, že ma jej hlavnú zodpovednosť za seba a svoje zdravie. Aj v malých obciach by mala byť zabezpečená dostupnosť, ako zdravotná tak aj sociálna. Uprednostňovať formy, ktoré sú najbližšie rodine a prirodzenému prostrediu (napr. náhradnej rodinnej starostlivosti). Chceme negovať pozícia spoliehanie na štát, ako toho, kto sa má o potrebné postarať. Je potrebné skôr vytvárať podporu pomoci k svojpomoci.

Ciele:

- Usilovať sa o zmenu myslenia pri naplňaní prevencie zdravia.
- Monitorovať stav, hľadať rezervy a zlepšenie v prorodinné sociálnu starostlivosť.
- Posilňovať spoločenskú zrodu o tom, že predovšetkým deti, nie štát, sa majú postarať v starobe o svojich rodičov.

5. Rodina a Médiá

Verejnoprávne médiá majú zodpovednosť za formatívne pôsobenie v tom zmysle, že zdravá fungujúca rodina je ideálom a nie raritou. Je potrebné, aby médiá nastavovala verné zrkadlo a nie odovzdávala populárnej skratky.

Vlnu nových médií a technológií je potrebné vnímať ako možnosť, nie hrozbu, možnosť k šíreniu pozitívnych príkladov dobrej rodinnej praxe.

Ciele

- Zmeniť tendenciu ukazovanie negatívnych príklade v lákavom formáte.
- Ponúkať a využívať možnosti médií k šíreniu pozitívneho obrazu rodiny.
- Využívať moderné komunikačné technológie k šíreniu pozitívnych prorodinných príkladov.

6. Rodina a Vzory

Ciele

- Rozšíriť okruh vzorov, nie iba matka a otec
- Hľadať celospoločenské vzory
- Učiteľia ako vzory, úloha školy pre predstavenie vzorov deťom
- Problém definície systému hodnôt, na základe ktorého možno definovať vzory
- Slabý článok vo veci vzorov sú muži - otcovia rodín (žité otcovstvo)
- Hľadať spôsob, ako predstaviť mladým ľuďom vzory dneška - filmy, semináre
- Snaha byť malými a trebárs aj nedokonalými vzormi

7. Rodina a bioetika + Psychológia

Ciele

- kombinácia osvetu, výchovy a psychoterapia, spájať tieto tri nástroje a nie je oddeľovať
- hľadať vhodnú formu a prostredie, kde sa tieto nástroje dajú spojiť
- starostom chýba jednoduché a prehľadné informácie o ponúkaných možnostiach rôznych organizácií zaoberajúcich sa touto problematikou

8. Rodina a Práca

Ciele

- usilovať o nedeľu ako sviatočný deň, deň bez práce, zatvorené obchody
- realizácia a podpora auditov rodina a zamestnanie

9. Rodina a Prostredie pre život

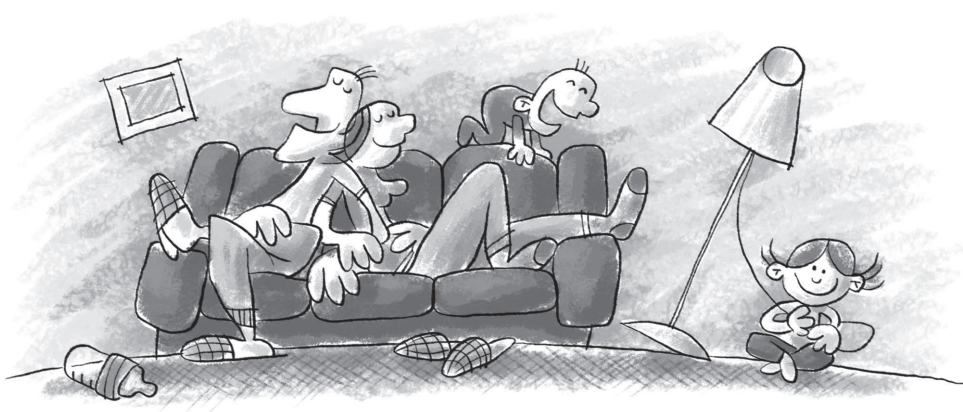
Ciele

- samospráva by mala dať celospoločenskú objednávku vláde/štátu na vznik zmysluplnej rodinnej politiky
- rodina je základom pre trvalo udržateľný rozvoj spoločnosti

10. Rodina a trvalé hodnoty

Ciel'

- spojiť spoločné sily pri príprave na partnerský život/manželstva (cirkvi, obce, špecializované organizácie)

Ing. Linda Pončáková

Mesiac úcty k starším vo Hôrkach

Najmladší protagonisti kultúrneho programu.

Staré mamy a starí otcovia, babičky a deduškovia, starkí a starké.... Je jedno, ako im hovoríme, hlavne, že ich máme. Nikto nevie upiecť také koláče a nikto nevie

tak rozprávať príbehy. Len oni majú dovolené rozmaznávať deti. A takisto je dovolené rozmaznávať ich. Vo Hôrkach pri Žiline seniori vedia, že si ich tu vážia. V sobotu 15. októbra kultúrny dom ožil vravou, smiechom a spevom pri príležitosti osláv „Mesiaca úcta k starším“. Pán starosta prejavil vďaka a odmenil najstarších členov obce a jubilantov. Všetci svorne a zvučne zaspievali „Živíó“. Starenky a deduškovia si posedeli pri čajíku a koláčoch, pospomínali, potešili sa a niektorým aj vypadla slzička dojatia, lebo program, ktorý bol pre nich pripravený bol naozaj bohatý a krásny. Známe piesne zaspieval miestny spevácky zbor, školáci tancovali, väčšie dievčatá nôtli trávničky a dom kultúry doslova rozžiaril novovzniknutý detský ľudový súbor Hôrčanček so svojim predstavením. Toto jesenné popoludnie bolo príjemné nielen pre oslávencov, ale aj pre ostatných a ja sa teším na ďalšie akcie.

Mária Behanovská

Nový partner VIPA SK v Maďarsku

VIPA SK uzavrel zmluvu s Úniou Slovenských organizácií v Maďarsku (USOM).

Zmluvné strany majú záujem o posilnenie slovensko-maďarských priateľských väzieb medzi občanmi slovenského vidieka a Slovákmi žijúcimi v obciach a mestách v Maďarsku, tento záujem sa premieta aj do ich poslania a cieľov, k napĺňaniu ktorých smeruje značná časť ich aktivít. Aby tieto aktivity boli efektívnejšie a ich výsledky výraznejšie, je výhodné vykonávať ich v partnerskej spolupráci. Uzatvorením zmluvy o partnerstve a spolupráci sa vytvorí sieť partnerov, ktorí sa budú vzájomne podporovať a koordinovať svoje pôsobenie v prospech obidvoch zmluvných strán.

Za kontaktnú osobu pre oblasť spolupráce USOM určuje Mateja Kešjára.

František Zelman (predseda USOM) a Mária Behanovská pri podpise zmluvy o spolupráci.

Zmluva s Regional Development Agency

8. decembra 2011 v Hotel Studánka v Rychnově nad Kněžnou v České republice sa konala Česko-poľská konferencia pri príležitosti 15. výročia vzniku Euroregionu Pomezí Čech, Moravy a Kladská – Euroregionu Glacensis. Súčasťou programu konferencie bolo podpísanie zmluvy v sieti VIPA SK – medzi Regional Development Agency (Rychnov nad Kněžnou, Česká republika) a Občianskym združením Vidiecky parlament na Slovensku, (Banská Bystrica, Slovensko). Spoločnosť RDA bola zastúpená jej riaditeľom Jaroslavom Štefkom a VIPA SK predsedníčkou Máriou Behanovskou.

Slávnostné otvorenie konferencie.

O agentuře RDA

Společnost Regional Development Agency, běžně známá jako RDA byla založena 17.8.2000. Posláním agentury je podpora a koordinace hospodářského, sociálního a kulturního rozvoje území Euroregionu Glacensis s důrazem na přeshraniční spolupráci s Polskem.

Jednou z hlavních náplní je příprava a realizace projektů ze strukturálních fondů EU, dotačních programů ČR, nadací a dalších grantů. RDA zaměřuje své aktivity zejména v oblastech rozvoje přeshraniční spolupráce, cestovního ruchu, dopravní infrastruktury

pro překračování hranice, životního prostředí, sportu a tělovýchovy, vzdělávání a rozvoj venkova.

V praxi to znamená úzkou spolupráci pracovníků RDA s neziskovým sektorem. Přidanou hodnotou RDA je velice dobrá znalost místních poměrů v příhraničním území Euroregionu Glacensis a znalost polské samosprávy. Komunikační schopnosti v polském jazyce nás tak předurčují ke specializaci na přeshraniční dotační programy s Polskem.

Riaditeľ RDA – Jaroslav Štefko a predsedníčka VIPA SK – Mária Behanovská.

Akt podpisu zmluvy.

Více než jedenáctileté zkušenosti s agenturní činností a množstvím úspěšně ukončených projektů v objemu datačních prostředků více jak 2 mld. z RDA udělaly dobrou a kvalitní značku a skutečnou platformou pro rozvoj příhraničních regionů.

O VIPA SK

Vidiecky parlament na Slovensku vznikol ako neformálna platforma Fóra vidieckych iniciatív v októbri roku 2000 a to po roku príprav na základe výsledkov stretnutia v roku 1999. V roku 2001 vzniklo v rámci Fóra Občianske združenie Vidiecky parlament na Slovensku (OZ VIPA SK), ako výkonná zložka, orientovaná na realizáciu, záverov formulovaných na zasadnutí, ktoré sa zvoláva každé dva roky. VIPA SK vznikol na základe skúseností švédskeho Vidieckeho parlamentu, od roku 2001 sme členskou organizáciou medzinárodnej siete PREPARE. Poslaním Vidieckeho parlamentu je presadzovať zvyšovanie kvality života na vidieku a podporovať vidiecke iniciatívy pri riadení vidieckeho rozvoja.

Plnenie tohto poslania smeruje k Vízii rozvoja slovenského vidieka, ako územia s čistým a zdravým životným prostredím, vybudovanou technickou aj sociálnou infraštruktúrou,

poskytujúcim dostatok pracovných príležitostí a podmienok pre podniky postavené na trvalo udržateľnom využívaní miestnych zdrojov, najmä v oblasti ekologického poľnohospodárstva, lokálneho a regionálneho samozásobovania, vidieckeho cestovného ruchu, lesníctva a remesiel, podniky využívajúce moderné technológie a vytvárajúce čo najvyššiu pridanú hodnotu. Pritom bude ďalej pokračovať rozvoj založený na slušnosti, dobrej spolupráci zúčastnených subjektov a na aktívnom zapojení vzdelaných občanov so záujmom o veci verejné a s úctou k predkom a tradíciám.

Smerovanie k tejto vízii sa monitoruje na pravidelných celoštátnych stretnutiach aktérov vidieckeho rozvoja, ktoré sa uskutočňujú pod názvom – Fórum Vidieckeho parlamentu.

Pravidelné zasadnutia Fóra Vidieckeho parlamentu stanovuje, vždy na dva roky dopredu, PROGRAMOVÉ PRIORITY, ktorých plnenie je úlohou Občianskeho združenia Vidiecky parlament na Slovensku (OZ VIPA SK).

OZ VIPA SK zahrnuje tieto priority vždy do svojho akčného plánu na príslušný rok a o ich plnenie sa snaží v partnerskej spolupráci s ďalšími organizáciami dobrovoľne zapojenými do siete VIPA.

Je čas na rekonštrukciu ovocných záhrad?

Na Slovensku máme približne 800 000 rodín, ktoré majú záhradku, alebo predzáhradku. Ďalšie stovky rodín využívajú balkónové priestory na pestovanie už aj ovocných rastlín. Záhradkové osady, začali vznikať na Slovensku v šesťdesiatych rokoch. Záhrada, alebo aspoň malá záhradka je koreňom kultúry a zrkadlom kvality života. Zostala vštepená ako prehľadný životný priestor s kvetmi a úžitkovými rastlinami. V záhradách uchováваме a ochraňujeme aj korene našej kultúry.

Väčšina našich záhrad vrátane záhradkových osád je dnes už stará a v mnohých prípadoch až veľmi stará. Pri prehliadke záhrad v jednotlivých okresoch sa zistilo, že sú často veľmi prehusnené, často aj opustené a pri rozhovoroch so záhradkármi sa vyskytovala tiež bezradnosť pri otázke ako ďalej pri ich ošetrovaní. Niektorí, najstaršie stromy postupne likvidujú a na ich miesto vysádzajú nové stromky, iní sa snažia staré stromy prevrúblovať na nové odolnejšie odrody a žiaľ sú aj takí, ktorým tento stav vyhovuje, alebo jednoducho na väčšie zmeny už z dôvodu veku nestačia. Veľkým neduhom viacerých záhrad je výskyt niektorých nebezpečných ochorení, ako sú napr. šarka sliviek, proliferácia známa obzvlášť na jabloniach, baktériová spála orechov, zvrat čiernej ribezle a v ostatných rokoch aj spála ružovitých (Erwinia amylovora) a i.

Rekonštrukcia záhrad je potrebná aj z dôvodu životnosti podpníkov. Tak napr. životnosť jablone na podpníku M9 v tvare voľne rastúceho zákrpka by nemala byť dlhšia ako 20 rokov a na podpníku M4 nie viac ako 35 – 40 rokov. Naviac podpník M4 dnes úspešne nahrádza podpník MM106 a i. Mnohé záhrady majú v rámci ovocných druhov vysadené odrody, ktoré boli veľmi rozšírené v rokoch 1950 – 1970. Niektoré môžeme pri rekonštrukcii nahradiť kvalitnejšími a odolnejšími odrodami proti hospodársky závažným ochoreniam.

Aké sú možnosti rekonštrukcie výsadiieb v záhradách?

Odporúčame postupnú rekonštrukciu v rozpätí 5 – 7 rokov. Postupnosť zabezpečí požadovanú obmenu a následný vstup do rodivosti tak, aby záhradkár a jeho rodina nepocítili podstatnejší pokles úrody ovocia.

Pod slovom rekonštrukcia rozumieme obnovu ovocných stromov a krov. Obnova musí byť postupná. Stromy a kríčky sa musia z pôdy vytiahnuť aj s koreňmi. Začínáme s obnovou prvého radu z južnej až juhozápadnej strany. Ostatné rady ponecháme, ale silnejšie rastúce zmladíme.

Postup pri rekonštrukcii záhrad musí byť neodmysliteľne spätý s dôkladnou prípravou pozemku pred výsadbou ako aj s pôdno-klimatickými podmienkami a musí brať do úvahy rajonizáciu jednotlivých ovocných druhov i odrôd. Pritom sa žiada prihliadať aj na jednotlivé mikrolokality, ktoré umožňujú pestovať aj teplomilnejšie druhy vo vyšších polohách. Príkladom môže byť záhradková osada v Hraňovnici, okr. Sp. Nová Ves, ale aj rad ďalších. Pri rekonštrukcii treba počítať aj s postupným otepľovaním, ale pozor, aj so znižovaním a nepravidelným rozložením atmosférických zrážok. To bude pre najbližšiu budúcnosť varovné memento, pokiaľ ide o voľbu podpníka i tvaru najmä tam, kde nebude možnosť doplnkovej závlahy. Novozakladané záhrady, ale aj záhrady pripravené na rekonštrukciu,

by mali uprednostňovať nižšie pestovateľské tvary a väčší počet jedincov na jednotku plochy (2 – 4 áre, v ojedinelých prípadoch i viac). Pri stromoch malých rozmerov je podstatne nižší náklad na rez, ošetrovanie i zber plodov. Taktiež potreba chemických ochranných látok je o 30 – 40 % nižšia, pričom celková kvalita ochrany je lepšia. V malých korunách stromov je zabezpečený dostatočný prístup svetla ku všetkým plodom, čo má priaznivý vplyv na ich veľkosť (je možnosť prebiecky plodov a i.) a celkovú kvalitu, vrátane vyfarbenia. Naším spoločným cieľom by malo byť, aby sme úrodu zo všetkých ovocných druhov, vrátane kôstkovín až na 80 % mohli zberať priamo zo zeme bez použitia rebríkov. Hustota stromov v záhrade na dosiahnutie optimálnych úrod v období plnej rodivosti je predovšetkým závislá od geneticky podmienenej vzrastnosti kombinácie odroda – podpník a od podmienok stanovišťa.

Vlastný výsadbový plán rekonštrukcie záhradiek by mal zachytiť celkovú plochu záhradky určenej na postupné zrekonštruovanie. Žiaľ vzorový plán t. č. nie je k dispozícii a myslíme si, že by ťažko našiel uplatnenie v jednotlivých záhradkách. Veľkú pomoc však máme oproti 60. rokom, kedy sme začínali v osadových záhradách už po vlastných

pestovateľských skúsenostiach (voľba odrody pre tú ktorú pestovateľskú oblasť, voľba podpníka, tvaru, sponu a i.). Máme vlastnú organizáciu Slovenského zväzu záhradkárov, v ktorej vyrástlo veľa nadšených odborníkov a rad významných špecializovaných pracovníkov, kde nájdeme radu a pomoc pri voľbe, pri rekonštrukcii záhradky. Odporúčame s dôverou sa obrátiť na R SZZ Bratislava, na jednotlivé okresné výbory SZZ, základné organizácie SZZ a na profesionálne pracoviská, ako je napr. Plantex s.r.o. Veselé pri Piešťanoch, Fructop s.r.o. Ostratice, Danubius Fruct Dunajská Lužná, Poľnohospodár a.s. Nové Zámky, VÚOOD a.s. Bojnice, ale aj na odborné záhradnícke školy v Malinove, Modre, Piešťanoch, Želiezovciach, Čaklove, Rakovniciach a na Fakultu záhradníctva a krajinného inžinierstva Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre. Veľkým pomocníkom bude aj ÚKSUP a jeho pracoviská a celý rad starších, dnes už nestorov slovenského ovocinárstva a záhradkárstva.

Nezodpovedanou otázkou pri navrhovaných námetoch pre rekonštrukcie našich záhrad a záhradiek bude ich ďalšie smerovanie – úžitkové, úžitkovo-okrasné, alebo len okrasné? Odpoveď na túto otázku si dá každý záhradkár sám? Alebo mu najbližšie poradíme? Určite áno!

Mám vieru, že na dedinách prebýva zdravý sedliacky rozum

Každý rok musí odísť z vlastnej rodiny okolo 1000 detí. Kvôli nedostatočnej alebo bezpečnej starostlivosti vlastných rodičov. Každý deň musia takto odísť z vlastných rodín asi 3 deti. Časť z nich ide k príbuzným. Časť z nich je umiestnená v detských domovoch (na Slovensku ich je viac než 70 a v nich žije okolo 5 tisíc detí). Časť z nich sa snáď niekedy vráti domov, ak sa bude dať. Niekedy záleží aj na tom, či sa dá s rodinou pracovať tak, že sa zmenšia alebo odstránia problémy, ktoré viedli k oddeleniu detí od rodičov. A tak sa časť detí domov nevráti. Niet kam?

Pamätám si ako sa v jednej relácii českej herečky Veroniky Žilkovej (pestúnskej mamy) spýtali: Prečo ste sa stala pestúnskou mamou cudzím deťom? A ona šarmantne odpovedala: A vy ste sa prečo nestali?

Detstvo je neopakovateľná vec. Dá sa zažiť len raz a poznačí nás so všetkým dobrým i zlým navždy. Každé dieťa má žiť svoje detstvo v rodine, kde môže najprv vidieť svojich najbližších ľudí ako a čo sa má jesť, ako sedieť pri stole, ako si umyť zuby, ale aj že večer si dávame pusy na dobrú noc...tiež sa učíme, že v rodine nielen niečo chceme, ale aj musíme, smieme i nesmieme. A že rodina je plná dôležitých vzťahov a s nimi spojených záväzkov – navždy.

Poznám jeden príbeh z horehronského vidieka. Stačilo málo. V Pohronskej Polhore volakedy pred rokmi žila rodina, ktorá mala veľký dom a lásky na rozdávanie. Keď máme niečo navyše, prečo sa nepodeliť? Postupne prijali k sebe domov niekoľko detí z krízového strediska. Keď tie odrástli, rodina prijala ďalšie z detského domova. Dedina tieto deti zažila so všetkými huncúctvami i radostami. Niektorým susedovcom sa to pozdávalo. Iným nie. Ale tí niektorí sa rozhodli jednoznačne: aj my môžeme prijať nejaké deti, však sa pomestíme. A tak prijali. A potom o takomto niečom premýšľali aj ďalší. V súčasnosti žije v Pohronskej Polhore 8 pestúnskych rodín s 18 prijatými deťmi (niektoré sú v pestúnskej starostlivosti, iné sú adoptované). Dedinu to ovplyvnilo. Odrazu

Ilustračné foto – autorka.

nielen susedia, ale aj v škole učitelia i spolužiaci, starostka, ba aj pán farár i pani predavačka a poštárka spoznali túto tému zblízka. Spoznali, že deti, ktoré prichádzajú do nových rodín, majú svoje problémy. Všetkým, keby sa nám diali v detstve také ťažké veci ako im, tiež by sme asi neboli vždy kľudní, a šikovní, ale naopak často by sme boli asi nahnevaní na celý svet a možno aj veľmi ustráchaní. Na Polhore viacerí porozumeli tomu, že dieťa príchodom do novej rodiny dostáva šancu zažiť aj iné rodiny – fungujúce. A to im môže výrazne pomôcť, aby mali lepšie detstvo a vyrástli z nich šikovní dospelí – možno aj šikovní a schopní rodičia. Postupne na Polhore vznikol Klub náhradných rodín. (Na Slovensku je takýchto Klubov okolo 15). Minulý i predminulý rok boli tieto rodiny na víkendovom pobyte. Nie na rekreácii, ale vzdelávať sa: ako lepšie porozumieť a pomôcť deťom, ktoré prežili prvé roky života ťažšie.

Každé dieťa má žiť svoje detstvo v bezpečí, láske a v hlbokých vzťahoch. Každé dieťa má

žiť v rodine. Ak nie vo vlastnej, tak v náhradnej. Tak velia zákony na ochranu detí, ale celé stáročia tak velí hlavne zdravý sedliacky rozum. A toho je v dedinách hádam stále dost. Alebo sa mýlim?

Chcete vedieť viac o tom ako sa môžete stať pestúnskou rodinou? Už od roku 1993 pomáhame tým, ktorí sa nimi stali. Pripravujeme ich na túto cestu, poskytujeme im cenné psychologické, výchovné i sociálno-právne rady, aby to lepšie zvládli. Viac informácií na www.navrat.sk. O pestúnstve vám povedia aj na každom Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny – na oddeleniach sociálnoprávnej ochrany detí.

PS: Nech rátam ako rátam, ak žije v detských domovoch okolo 5tisíc detí a na Slovensku máme okolo 2500 obcí, stačilo by keby v každej obci bol rodinný priestor povedzme pre dve deti? Môže niekto vo vašej obci niečo také malé a predsa nesmierne dôležité urobiť?

Viera Šimkovičová, manažérka projektu COMPASS

Projekt COMPASS

Hlavným zámerom projektu je podpora zručností pre riadenie vlastnej kariéry tak, aby mladí ľudia zo znevýhodneného prostredia boli schopní autonómne a realisticky rozhodovať o svojej kariére a hľadaní práce.

V rámci medzinárodného projektu zameraného na uplatnenie na trhu práce sa v banskobystrickom kraji formuje skupina mladých ľudí vo veku 15 – 24 rokov zo sociálne znevýhodneného prostredia, ktorí majú možnosť zúčastniť sa vzdelávaco – zážitkového programu spojeného so stretnutiami so zamestnávateľmi a personalistami. Cieľom projektu je naštartovať mladých ľudí, aby stavali na svojich zručnostiach získaných aj mimo školského systému a zorientovali sa v možnostiach ich využitia pri tvorbe a plánovaní vlastnej kariéry v širokom slova zmysle.

Účastníci projektu sú z rôznych krajín.

Medzinárodná spolupráca je financovaná z prostriedkov programu **Leonardo da Vinci** Programu celoživotného vzdelávania európskeho spoločenstva (Project: COMPASS – 510858-LLP-1-AT-LEONARDO-LMP). Dotáciu na miestne aktivity poskytlo Mesto Zvolen. Projekt je realizovaný v spolupráci s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny vo Zvolene a občianskym združením Quo Vadis vo Zvolene. Viac informácií na www.annwin.sk a na oficiálnej webovej stránke projektu COMPASS: www.compass4youth.eu.

Partnerskou inštitúciou projektu COMPASS na Slovensku je:

ANNWIN – Centrum na podporu a rozvoj ľudského potenciálu

Zelená 2C
974 04 Banská Bystrica
Slovensko
www.annwin.sk

O projekte

Hlavným zámerom projektu je podpora zručností pre riadenie vlastnej kariéry tak, aby mladí ľudia zo znevýhodneného prostredia boli schopní autonómne a realisticky rozhodovať o svojej kariére a hľadaní práce. Na to im budú slúžiť získané zručnosti ako je:

- Poznať a hodnotiť svoje schopnosti (zručnosti pre sebaopoznanie)
- Orientovať sa a zisťovať informácie na trhu práce (zručnosti pre výskum trhu práce a hľadanie zamestnania)
- Schopnosť rozhodovania sa (zručnosti pre primerané rozhodovanie, zváženie rizika a podobne)
- Schopnosť formulovať ciele a postupné kroky na ich dosiahnutie ako aj vyhodnotenie vlastnej úspešnosti) budú senzitivizačnými aktivitami

Súčasťou projektu bude vyvinutie a otestovanie inovatívnej metódy „**Mestský orientačný beh**“, ktorého cieľom je hľadanie ciest a možností pre vlastný kariérny rast priamo v teréne. Na tento účel partneri získajú kontakty a spoluprácu s miestnymi organizáciami

Účastníci projektu.

pôsobiacimi na trhu práce (úrad práce, samospráva, neziskové organizácie, podnikatelia, profesné komory) a umožnia cieľovej skupine priamo zažiť kontakt s takýmito inštitúciami. Inštitúcie pripravené na spoluprácu s uchádzačmi zo znevýhodneného prostredia. Pripravia úlohy pre samotných účastníkov ktoré budú viesť k završeniu ich tréningu.

Partneri budú spracovávať spätnú väzbu a skúsenosti účastníkov tejto aktivity a pripravujú výstupné materiály pre možnosť aplikácie tejto metódy v širšej praxi.

Aktivity sa týkajú aj prípravy na prácu, teda napr. Vyhľadania učňovskej školy, spolupráce s výchovnými poradcami atď. Táto hlavná aktivita projektu je plánovaná v období január – marec 2012. Príprava začína v októbri 2011, nakoľko časť aktivít projektu sa realizuje už v tomto roku.

Inovatívna metóda pozostáva zo 4 týždňov aktivít pre skupinu minimálne 16 mladých ľudí (môže byť rozložené na celé obdobie 3 mesiacov). Prostredníctvom seminárov, individuálnych konzultácií, koučingu a skupinových aktivít kreatívneho zamerania jednak vytvoríme z mladých ľudí tím schopný spolupracovať a podporovať svojich členov, ako aj získať potrebné zručnosti.

Záverečná konferencia k projektu sa bude konať v októbri 2012 v Stuttgarte.

GR pre vzdelávanie a kultúru

Program celoživotného vzdelávania

Ľudmila Bátorová, predsedníčka výboru pre prácu vidieckych žien VIPA SK

Na bavorskom jarmoku v Eichstätt

Mladý pár v tradičnom bavorskom kroji.

V prvú víkendovú sobotu a nedeľu sa slovenskí remeselníci už štvrtý krát zúčastnili na tradičnom bavorskom jarmoku v Nemeckom meste Eichstätt. Na pozvanie organizátorov tohoto jarmoku reprezentovali Slovensko Jana Slosiarová s kraslicami, Iveta Švábiková s výšivkami, Peter Bandúr s drevenými hračkami a výrobkami z dreva, Jana Majeská-rezbárka, Blažena Kriváková s odrotovanou keramikou a šperkárka, Kristínka Podmanická s paličkovaním, Ľudmila Bátorová s vianočnými obličkami a Gabika Drobková s výrobkami zo slamy. Mesto Eichstätt je známe tým, že je tu veľa kostolov a je najznámejšie cirkevné mesto Nemecka. Preto aj priestory v ktorých svoje umenie slovenskí remeselníci predvádzajú každý rok organizátori sponzorsky dostávajú od tohto spoločenstva. Je to veľká sála, ktorá patrí k miestnej fare. Za tie roky sme sa už skamarátili aj s miestnym

pánom farárom aj hlavnými organizátormi, ktorí nás prekvapili pozvaním na typickú špecialitu „Bavorské koleno“. Remeselníci sú vždy ubytovaní v cirkevnom študentskom domove

Ľudmila Bátorová s ponukou vianočných obličiek.

Naši noví priatelia z Bavorska – členovia miestnej tanečnej a dychovej skupiny.

s raňajkami. Veľmi si vážime to, že všetky náklady okrem cesty platia naši pozývateľia, a preto sa o to viac snažíme prezentovať naše remeslá, ktoré v Nemecku nepoznajú. Musím povedať, že zloženie remeselníkov sa veľmi páčilo organizátorom a zanechalo neskutočne dobrý dojem. Súčasťou jarmoku sú aj sprievodné kultúrne vystúpenia miestnych skupín

Vystúpenie miestnej tanečnej skupiny.

tak tanečných ako aj dychových. Tak sa stalo že muži jedného zo súborov prišli do našej miestnosti a zobrali naše ženy a na pódiu ich učili ich tradičné tance za doprovodu dychovej hudby, my na oplátku sme pánom uliali našej domácej. Takto sme spečatili priateľstvo medzi miestnou skupinou prezentujúcou nemecké tradície a nami remeselníkmi. Musím povedať, že všetci sme odchádzali domov plní dojemov aj keď trochu sklamaní s menším zárobkom ako po iné roky. Prejavila sa tu možno aj kríza alebo organizovanie pívneho festivalu v Mníchove v ten istý termín. Všetci sme ale skonštatovali, že aj budúci rok sa radi tohoto tradičného jarmoku zúčastníme ak organizátori budú chcieť. Na záver mi ako organizátorke zo slovenskej strany patrí poďakovať všetkým remeselníkom za vzornú reprezentáciu a odvedenú prácu a teším sa na ďalšie stretnutie pri ceste do Nemecka.

Výsledky kontroly mliekovej úžitkovosti oviec u členov SZCH za rok 2011

V roku 2011, tak ako po iné roky sa robila kontrola mliekovej úžitkovosti (KMU) u oviec mliekového typu, plemena lacaune (LC) a východofrízskeho (VF), u členov Slovenského zväzu chovateľov (SZCH), ktorí sú cez túto organizáciu zapojení do kontroly úžitkovosti (KU). Táto sa robila u 7 chovateľov a bolo do nej zapojených 43 oviec. Jednotliví chovatelia chovajú od 1 do 17 oviec. Pritom sa dole nižšie uvedené chovy delia na tzv. **šľachtiteľské** chovy (ŠCH) a **rozmnožovacie** chovy (RCH), pričom len chovy so štatútom (ŠCH) môžu produkovať samčích ako aj samičích plemenný materiál a u RCH len samičích materiál.

Vyškolení „dôverníci“ u chovateľov počas laktácie odoberú **4-krát** vzorky mlieka a zmerajú celkovú produkciu mlieka, keď prvý odber musia urobiť v čase od **40 do 70** dňa po obahnení prvej ovce v danom stáde ak jahňatá konzumovali mlieko od bahníc. Pri viacpočetnom stáde, aby dôverník mohol odobrať mlieko od všetkých oviec, resp. od väčšiny z nich, musí chovateľ zabezpečiť prejavenie sa ruje, potom pripúšťanie a následne aj neskoršie kotenie oviec tak, aby od okotení do odberu nebol väčší rozdiel, ako je hore vyššie uvedený časový úsek. Vyvolanie ruje do značnej miery závisí od prírodných, chovateľských podmienok, hlavne od dostatočnej výživy. Zohráva tu teda veľký význam najmä chovateľská úroveň a to tým, že zabezpečíme zvieratám spásť pasienky s vysokým obsahom bielkovín, ako aj podávaním napr. naklíčeného obilia, resp. rôznych kŕmnych zmesí aspoň **4 až 5** týždňov pred predpokladaným pripúšťaním oviec.

Podľa zásad prijatých pre výkon KMU sa u oviec odber mlieka vykonáva minimálne počas **2 laktácií** a prepočítava sa na tzv. **normovanú dojnú periódu**, teda na **150 dní**, pričom tento prepočet sa vykazuje na **3 laktáciu**. Ako je všeobecne známe, vzorky mlieka sa posielajú do **ÚPZ Žilina PS SR, šp.**, kde sa stanovuje obsah tuku, bielkovín a laktózy v kg

a v %. Tieto údaje sú veľmi dôležité, pretože chovateľ má hodnoverný doklad a zároveň aj prehľad, nielen o úžitkovosti jednotlivých zvierat, ale aj údaje o najdôležitejších zložkách mlieka. Treba aj to zvýrazniť, že tieto ukazovatele sú do značnej miery **genetický podmienené**, avšak je ich možné ovplyvniť aj dobrým kŕmením, resp. kŕmivom. Je žiadatelé, aby obsah bielkovín a tuku dosahoval hodnotu minimálne 3 % a viac. Ak ovečky nedosahujú požadované hodnoty, je potrebné zakúpiť plemenného barana, ktorého **matka** minimálne dosahuje uvedené kritéria. Má to veľký význam aj z hľadiska spracovania mlieka na **mliečne výrobky**, napr. syr, pretože mlieka s vyšším obsahom tuku treba na produkciu kg syra menej.

V tabuľke č. 1 (str. 30) sú uvedené výsledky KMU oviec za rok 2011 za normovanú dojnú periódu (150 dní) prepočítanú na 3 laktáciu.

U chovateľov plemena LC a v jednom prípade aj VF v obci Valča sa dosiahla priemerná produkcia mlieka u plemena LC **209,36 l** za dojnú periódu, u VF **221,75 l**. V produkciu za normovanú periódu prepočítanú na 3 laktáciu sa dosiahli nasledovné priemerné hodnoty: tuk **16,29 kg**, **7,83 %**, bielkovina **12,52 kg**, **5,99 %**, laktóza **15,34 kg**, **4,60 %**. Najvyššiu produkciu mlieka za dojnú periódu prepočte na 3 laktáciu dosiahla ovca CEHZ 1432643, od M.

Šimeka, ktorá nadojila mlieka **276,12 l** na prvej laktácii s obsahom tuku **21,23 kg**, bielkovín **16,43 kg**, laktózy **12,70 kg**. O niečo, menej nadojila ovca CEHZ 1432603 od chovateľa Ing. Bernáta a to: mlieka **275,38 l**, tuku **22,53 kg**, bielkovín **17,13 kg**, laktózy **12,01 kg**.

U VF oviec sa dosiahli v **18** laktáciách v ŠCH nasledovné priem. hodnoty v prepočte na 3 laktáciu: mlieka **310,23 l**, tuku **17,67 kg**, bielkovín **15,79 kg**, laktózy **15,34 kg**. U chovateľa s najväčším počtom VF oviec t.j. u Ing. Kováča sa potvrdila veľmi dobrá úžitkovosť, keď sa dosiahli nasledovné výsledky: mlieko **316,13 l**, tuk **18,02 kg**, bielkovina **16,07 kg**, laktóza **15,67 kg**. Najvyššiu produkciu mlieka za normovanú dojnú periódu v prepočte na 3 laktáciu dosiahla ovca CEHZ 1395358, keď nadojila na 2 laktácii mlieka **370,94 l**, s obsahom tuku **20,62 kg**, bielkovín **18,32 kg**, laktózy **18,47 kg**. Ako vidieť z tabuľky aj ostatné ovce u tohto chovateľa dosahovali veľmi dobrú úžitkovosť, keď u 9 oviec sa zistila produkcia mlieka nad 300 l, a u 5 oviec vyprodukovalo viac ako 200 l mlieka.

V RCH u chovateľa P. Rajchmana u 4 VF oviec sa zistili nasledovné priem. hodnoty

v prepočte na 3 laktáciu: mlieko **202,21 l**, tuk **13,56 kg**, bielkovina **9,65 kg**, laktóza **9,74 kg**.

V závere už len toľko, že je nesmierna škoda pre SR, pre oblasť živočíšnej výroby a pre našu krajinu, že na našom vidieku upadá chov hospodárskych zvierat u tzv. drobných chovateľov, najmä čo sa týka ovečiek, resp. kozičiek. Tieto zvieratá spotrebujú jednak menšie množstvá objemového, ako, aj jadrového krmiva, vyžadujú menšie ustajňovacie priestory a zároveň poskytujú pri dobrom kŕmení veľmi dobrú úžitkovosť vo forme mlieka, mäsa, prípadne hnoja. Jedná sa tu hlavne o rozvoj vidieka, pretože sme krajinou, ktorá má viac ako 885 tis. ha lúk a pasienkov, z ktorých je údajne využívaných necelých 35 %. Podľa rakúskych chovateľov je zloženie našich lúk a pasienkov na vysokej úrovni, nakoľko, obsahujú veľké množstvo rôznych tráv a bylín. Avšak všetko postupne sa znehodnocuje, pretože už aj na vidieku sa prestáva s chovom hospodárskych zvierat a často sa tomu ani netreba čudovať. Veď napr. legislatíva pri označovaní zvierat je nelogická a pre drobných chovateľov veľmi zatažujúca. Áno, označovanie a evidencia zvierat by mala byť samozrejmosťou u všetkých cho-

KrOk	Podn	Stádo	Názov	Plemeno	Všetky laktácie	M
506	839	905	SZCH Valča, Ing. Peter Bernáth	LC	15	
506	839	906	SZCH Valča, Martin Šimek	LC	4	
506	839	908	SZCH Valča, Lenka Saliniová	LC	1	
506	839	909	SZCH Valča, Ing. Jozef Hulej	LC	1	
Priemerné hodnoty za plemeno				LC	21	
506	839	903	SZCH Valča, Ing. Peter Bernáth	VF	1	
612	201	001	Žarnovica-Huta, Jozef Kováč	VF	17	
613	017	001	Pavol Rajchman	VF	4	
Priemerné hodnoty za plemeno				VF	22	
Celkom					43	

vateľov čím sa to už jedná o drobnochovateľov, alebo veľkochovateľov. Ale nie, aby sme sa tešili, že tá „babka“ na vidieku ešte chová jednu ovečku a spása tam trávu, ale tá to musí hlásiť do UPZ Žiliny t.j. okotenie ovečky, narodenie jahniat, barančeka, jahničky a keď chce zabiť baránka, resp. predat jahničku, tak to zas musí nahlásiť do uvedeného podniku. Veľká kritika zo strany chovateľov je aj v prijatom označovaní oviec a kôz v SR dvoma náušnicami, nakoľko najmä v podhorských a horských oblastiach sa často zvieratám odtrhnú pri pasení v krovinatých oblastiach. Zvieratám hnisajú ušnice, tým zvieratá veľmi trpia. Vo veľkochovoch sa potom zvieratá nedajú infikovať a sú s tým veľké problémy, ktoré do značnej miery sťažujú chovateľské podmienky. Je treba prijať systém, ktorý je povolený legislatívou Európskej únie, že sa zvieratá tetujú a označovanie náušnicou sa robí iba do jedného ucha. Tento systém je ďaleko výhodnejší a pre chovateľov prijateľnejší.

Tak sa nečudujme, že to v podstate nikto nechce robiť a tak v podstate ani nevieme aké máme stavy ovečiek a už úplne nie stavy kozičiek. Chceli sme pomôcť tomuto stavu cestou

starostov obcí, samozrejme, že sa to neakceptovalo a preto je treba sa touto problematikou zaoberať a to od najvyšších orgánov, ktoré za tom zodpovedajú.

Tabuľka č. 1 - Výsledky kontroly mliekovej úžitkovosti za rok 2011 za normovanú dojnú periódu (150 dní) prepoč. na 3. laktáciu

y ie	Normované laktácie				Mlieko	Tuk		Bielkoviny		Laktóza	
	Mlieko	Tuk	Bielk.	Lakt.							
15	15	15	15	15	214,15	16,82	7,89	12,88	6,02	9,85	4,60
4	4	4	4	4	220,75	16,32	7,47	12,81	5,83	10,31	4,66
1	1	1	1	1	146,10	12,07	8,26	90,9	6,22	6,52	4,46
1	1	1	1	1	155,18	12,35	7,96	9,37	6,04	6,98	4,50
21	21	21	21	21	209,36	16,29	7,83	12,52	5,99	9,65	4,60
1	1	1	1	1	221,75	12,42	5,60	11,66	5,26	10,33	4,66
17	15	15	15	15	316,13	18,02	5,69	16,07	5,08	15,67	4,97
4	4	4	4	4	202,21	13,56	6,68	9,65	4,77	9,74	4,82
22	20	20	20	20	288,63	16,85	5,88	14,57	5,03	14,22	4,92
43	41	41	41	41	248,02	16,56	6,88	13,52	5,52	11,87	4,76

M. Heretová

Ženy a ich volebné právo

Že je náš názor občas ignorovaný, s tým sa stretávame – ženy i muži – a je len na nás, ako sa s tým vysporiadame. Že názory žien a ich práva sú zákonom ignorované už iba v islamských krajinách, možno v rovníkovej Afrike, si myslí väčšina z nás. Informácie o volebnom práve žien vo svete získate napríklad aj v knižnici alebo na internete. Kde boli prví a kde poslední?

V roku 1893 získali ako prvé volebné právo ženy na Novom Zélande. V roku 1902 v Austrálii, 1906 vo Fínsku, 1913 v Nórsku, 1915 v Dánsku, 1918 vo Veľkej Británii, v roku 1920 v USA a Československu.

Mnoho európskych štátov zaviedla volebné právo žien po druhej svetovej vojne. V päťdesiatych a šesťdesiatych rokoch minulého storočia mohli voliť ženy už aj v mnohých afrických štátoch a štátoch Južnej Ameriky, ale aj v Ázii.

K európskym štátom, ktoré najneskôr zaviedli (zavádzajú) právo žien voliť patria: Andora 1970, Švajčiarsko 1971 (na regionálnej úrovni v kantóne Appenzell-Innerrhod im toto právo priznali až v roku 1990), Portugalsko 1976, 1984 Lichtenštajnsko.

V septembri minulého roka udelil ženám volebné právo Saudskoarabský kráľ.

M. Heretová

Lebo môžem

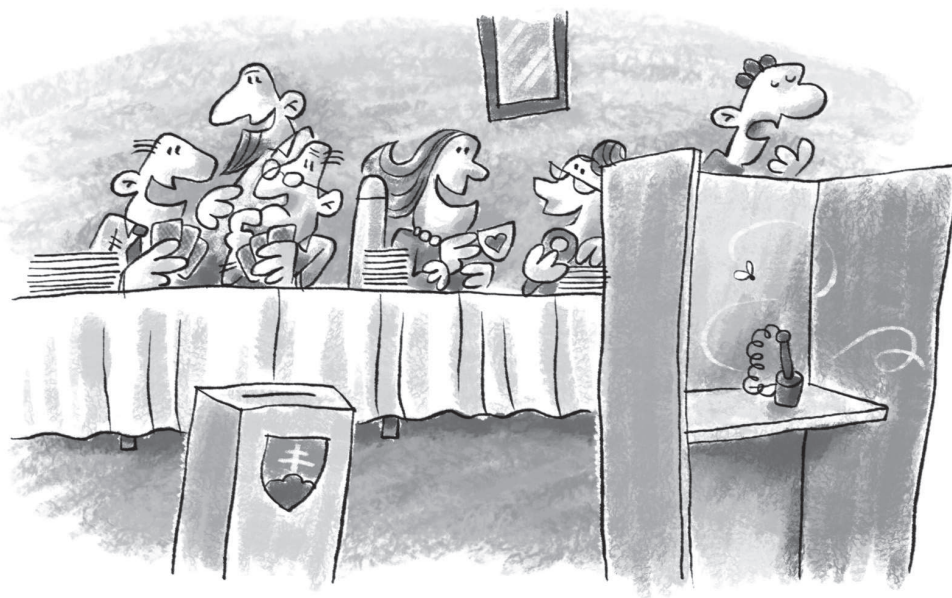
Dnešná mládež si nevie predstaviť že by jej hlas nebol akceptovaný, dokonca že by za vlastný názor bol niekto postihovaný zo zákona. Staršie generácie si takéto obdobia (a nie dávno minulé) pamätajú.

Žijeme v krajine, kde právo voliť a byť volený máme uzákonené už dávno a nie vždy nám bolo umožnené slobodne ho využiť. Ale len z pohľadu ľudského života. Z pohľadu histórie ľudia, ktorí na tomto území po stáročia žili a zveľaďovali túto krajinu, právo o nej rozhodovať nemali.

Všeobecné volebné právo nebolo na Slovensku samozrejmosťou až do roku 1920. V marci 1848 boli pod tlakom udalostí v Rakúsko – Uhorsku prijaté reformné zákony, ktoré uviedli do života nezávislú vládu v Uhorsku

a volebné právo do snemu. Podľa neho mohli okrem šľachty už voliť aj majetní občania a za poslancov do snemu mohli byť volení tí, ktorí ovládali maďarčinu, ale iba muži. Po tejto reforme mohlo voliť asi šesť percent obyvateľov – aj to iba do dolnej snemovne, lebo hornú tvorili naďalej zástupcovia vysokej šľachty a menovaní cirkevní funkcionári. Všeobecné volebné právo - pre mužov i ženy bez ohľadu na sociálne a majetkové pomery – bolo uzákonené a prvýkrát využité vo voľbách roku 1920 v Československej republike.

Takže rozhodovať o budúcnosti tejto krajiny môžeme necelých sto rokov. No pre poriadok treba odpočítať ešte šesť rokov 2. svetovej vojny a štyridsatjeden rokov komunistického „demokratického“ centralizmu. $2012 - 1920 = 92 - 6 - 41 = 45$. Len tak málo?

Prečo pôjdem voliť? S posmechom hovorievam, že: tento cirkus stojí toľko prachov a ja aby som si nezavolila? A vážne: Lebo môžem.

Čo je pre mňa dôležité pri mojom rozhodovaní? Nehľadám ideál. Chcem svojprávnosť. A o tú by nás radi pripravili mnohí mocní pod rúškom rôznych istôt, nanútených (a diskutabilných) hodnôt morálnych, národných, európskych či svetových, alebo ekonomickej prosperity.

A v týchto dňoch nezabúdam na starý vtip:

Počas vojny Severu proti Juhu mladý dôstojník stretol na ulici Richmondu starého černocho. Oslovil ho:

„Strýko, máš ty vôbec poňatie, že táto vojna sa vedie hlavne kvôli vám, černocho?“

„Áno pane, takto vravia ľudia.“

„No a chcel by si slobodu, však?“

„Myslím, že áno.“

„Prečo teda nie si v našej armáde?“

„Černoch sa zamyslel.“

„Pane, videli ste už, ako sa dvaja psi bijú o kosť?“

„Často.“

„Pán môj, a bila sa tá kosť?“

Sila je v miestnych akčných skupinách

rozhovor s Helenou Valentovou, starostkou Jura nad Hronom

Revitalizované centrum obce.

Bez eurofondov a štátnych dotačných programov si rozvoj obce neviem ani predstaviť. Čo rozhodujúce umožní obci tohtoročný rozpočet?

Rozpočet bude zameraný na bezproblémový chod správy obce, poskytovanie služieb občanom, na údržbu verejných priestranstiev, udržiavanie sociálneho programu na úrovni minulého roka a na podporu športu a kultúry. V tejto oblasti som podala niekoľko projektov, aby som vedela podporiť iniciatívu občianskych združení a klubov aj mimo obecného rozpočtu. V rozpočte máme vyčlenené financie na 5 percentnú spoluúčasť súčasne realizovaných a podaných investičných projektov.

Svojpomocne budujeme kanceláriu prvého kontaktu a knižnicu na prízemí budovy Obecného úradu. Členovia futbalového klubu si svojpomocne stavajú spoločenskú miestnosť pri prezliekárni. Tu musíme rátať aspoň s nákupom materiálu.

Obec má dve nadbytočné budovy, ktorých predajom by sa obecný rozpočet značne vylepšil. Budova bývalej MŠ a bývalej školskej

jedálne so školským klubom sú vhodné na podnikanie, ale vážny záujemca sa ešte nenašiel.

Ak sa, v dôsledku krízy, príjmová časť rozpočtu nesplní, prípadne zníži, nebudeme riešiť ani tento rok opravu miestnych komunikácií. Ďalším problémom je havarijný stav telocvične. Našu žiadosť ministerstvo školstva opakovane nepodporilo.

Do konca volebného obdobia máme aj iné plány - bytová výstavbu, cintorín, chodníky a ďalšie.

Ste veľmi aktívnou starostkou. Pôsobíte v mikroregionálnych štruktúrach aj vo Vidieckom parlamente. V čom a ako tieto združenia pomáhajú rastu a napredovaniu obcí, ktorých väčšina sa zmieta v problémoch?

Občianske združenie (OZ) Nitriansky Vidiecky parlament poskytuje poradenstvo pri príprave mikroregiónov pre integrovaný rozvoj vidieka, využíva výzvy a následne dotácie na vzdelávanie svojich členov - lídrov vidieka. Spolupracuje tiež s odbornými inštitúciami na území Nitrianskeho samosprávneho kraja (NSK) s cieľom napomáhať rozvoju aktivít na rozvoj vidieka a pripomienkovať tvorbu, zmenu legislatívy smerom k vidieku.

Získané skúsenosti som zúčila pri zakladaní OZ V dlani Hrona a hlavne pri tvorbe Integrovannej stratégie rozvoja územia 24 obcí (Bajka, Beša, Dolná Seč, Dolný Pial, Horná Seč, Horný Pial, Iňa, Jesenské, Jur nad Hronom, Kalná nad Hronom, Lula, Malé Kozmálovce, Mýtne Ludan), Nový Tekov, Ondrejovce, Starý Hrádok, Starý Tekov, Tehla, Tekovský Hrádok, Veľké Kozmálovce, Veľký Ďur, Vyšné nad Hronom, Žemliare), ktoré tvoria Miestnu akčnú skupinu (MAS). Ustanovujúce valné zhromaždenie bolo vlni 8. novembra. V súčasnosti sa zodpovedne pripravujeme na výzvu

NSK, ktorý podporuje MAS neregistrované na ministerstve, cez svoj program LEADER. Sídlo združenia je v Kalnej nad Hronom, jeho predsedom je starosta obce Ladislav Ďhn. Máme možnosť a chceme sa pripraviť na budúce programovacie obdobie, ktoré bude podporovať regióny a nie jednotlivé obce.

Čitatelia určite poznajú aj ZVT-Hron (združenie 12 obcí), ktoré už od roku 2000 organizuje rôzne športové a kultúrne aktivity. Najobľúbenejšie sú - jarná a jesenná cyklotúra a splav Hrona. Hlavným cieľom združenia je rozvoj turizmu, podpora vytvárania nových pracovných príležitostí, zachovávanie kultúrneho dedičstva. Ide tiež o organizovanie voľnočasových aktivít pre občanov a turistov, skvalitnenie života obyvateľov regiónu a zvyšovanie jeho konkurencieschopnosti. Bola som pri zakladaní združenia, trvalo niekoľko rokov, kým sa pridali ďalšie obce. Naučili sme sa vzájomne sa rešpektovať, hospodáriť so spoločným majetkom.

➤ Môže táto samosprávna spolupráca zlepšiť situáciu najmä malých obcí?

Som presvedčená, že spolupráca obcí je dôležitá a pre malé obce priam nevyhnutná. Nie som zástancou toho, aby sa malé obce zlučovali či rušili! Chráňme si svoju identitu, históriu! Sú malé obce, ktoré sú životaschopné. Stačí, ak majú veľký kataster, niekoľko podnikateľov na svojom území, dobrých daňových poplatníkov a dobrý manažment. Také obce prežijú aj bez vonkajšej pomoci. Kde to chýba, tam sa problémy objavujú stále väčšie. Rozdiely na regionálnej úrovni sa tak postupne prehlbujú. Potom počujeme, ako starosta úraduje doma a nemá plat, že sa vypína verejné osvetlenie, alebo starosta pýta za dovoz potravinovej pomoci (ktorú mal štát zabezpečiť pre každého!) 1 euro od každého sociálne odkázaného, lebo chcel, aby pomoc dostali na Vianoce.

Rozpočty malých obcí sú zatažené zo strany štátu, ktorý nám presúva kompetencie bez finančných prostriedkov. Jeden príklad: zákon o sociálnych službách by mohol položiť na lopatky nejeden obecný rozpočet!

„Ludový dom“ v Jure nad Hronom je múzeom regionálnej ľudovej kultúry.

➤ Ako hodnotíte pomoc samosprávam zo zdrojov EU a zo štátnych rozvojových programov?

Určite kladne. Hnevám sa síce na byrokratické požiadavky agentúr a meškanie platieb pri implementácii, čo mi uberá veľa energie. Ale „koniec dobrý, všetko dobré“, zabudnem na bolesti a hľadám ďalšie možnosti. Bez eurófondov a štátnych rozvojových programov si rozvoj našej obce neviem ani predstaviť.

Predchádzajúce roky nám pomohli pri implementácii projektov: Jurský park, Letí pieseň do sveta, Kľúče do nových brán, Spoločne za krajšiu obec, Vstup do nových brán, Rekonštrukcia ZŠ s MŠ, Dobrý deň lavička – pre dôchodcov, budovanie autobusových čakární, trhoviska, vypracovanie projektových dokumentácií...

Minulý rok sme začali realizovať projekt: „Revitalizácia verejných priestranstiev obce Jur nad Hronom“, podporený EU cez ERDF a cez Regionálny operačný plán ako – „Investícia do našej budúcnosti“. Dotácia bude vo výške 390 760 eur a vlastný vklad obce 20 566,32 eur. Naša obec bude ešte príťažlivejšia, v odychovej zóne pribudne detské ihrisko, veľká šachová plocha a iné prvky drobnej architektúry. Projekt sa ukončí už v prvej polovici roka, ale účtovne to určite potrvá dlhšie.

Robíme si nádeje, že získame podporu aj na ďalšie projekty. Ak budú úspešné, budeme o tom informovať.

Fotografie prevzaté z www.jur.sk

Ludmila Bátorová, Mária Behanovská

Vandrovalo vajce...

Občianske združenie Vidiecky parlament na Slovensku v spolupráci s obcou Poniky a BBSK Vyhlasuje 2. ročník celoslovenskej prehliadky výrobcov kraslíc, ktorá sa bude konať dňa 15. marca 2012 v obci Poniky, okres Banská Bystrica.

VIPA SK sa venuje okrem iných aktivít aj rozvoju vidieka a zachovávaniu ľudových tradícií aj preto pokračujeme v organizovaní prehliadky kraslíc. Zúčastniť sa jej môžu výrobcovia, ktorí sa venujú výrobe kraslíc viac ako tri roky. Prehliadka kraslíc bude v piatich kategóriách.

Použité techniky kraslíc:

1. maľované
2. drôtované
3. vyškrabávané
4. voskované + batikované
5. olepovaná technika – slama, bavlnky, látka, sitina

Poslať môžete po 3 kusy z každej techniky na adresu:

Vidiecky parlament na Slovensku
Kapitulská 13
974 01 Banská Bystrica.

Termín doručenia 10. marca 2012

Po ukončení prehliadky budú zaslané kraslice prenechané obci Poniky ako pamiatka na podujatie a budú vystavené v Ponickom dome na aktivity súvisiace s ľudovým umením.

Doručené výrobky bude posudzovať hodnotiaci odborná porota.

Upozornenie pre výrobcov:

Prosíme dodržať vyhlásené techniky. Pokiaľ zašlete inú techniku ako je v propozíciách, tento výrobok nebude súčasťou prehliadky.

Sprievodné podujatia:

Výstava zbierky kraslíc Ludmily Bátorovej

– výrobkyne kraslíc, víťazky medzinárodného salónu kraslíc v Ríme. Výstava bude v Kultúrnom dome, neskôr v Obradnej miestnosti v obci Poniky, okres Banská Bystrica 15. marca 2012 a 17. apríla 2012.

Tvorivé dielne – zdobenie kraslíc – budú prebiehať 15. marca a tiež v sobotu 17. marca 2012 v Kultúrnom dome v obci Poniky od 10:00 do 16:00 hod.

Odborný garant podujatia Ludmila Bátorová

Kontakt

Ludmila Bátorová
e-mail: ludmilabatorova@centrum.sk
mob. 0905 488 815

Mária Behanovská
e-mail: mbehanovska@stonline.sk
mob. 0915 446 538

Sirupy

Předpisy na sirupy s vyšším obsahem cukru

Bezinkový sirup

Tento sirup vyrábíme teplou cestou. Bezinky černého bezu zbavíme třepin, podlijeme 1/3 vody a vaříme 15 minut. Současně s mícháním roztíráme a rozmačkáváme plody. Po ukončeném varu necháme hmotu 12 hodin odležet a potom ji vy lisujeme přes plachetku nebo jiným vhodným způsobem. Šťávu necháme několik hodin sedimentovat. Čirou šťávu odměříme, zahřejeme na 80 – 90°C a za neustálého míchání v ní rozpustíme cukr v množství 1,7 kg na 1 litr šťávy. Můžeme též přidat 10 – 12 g kyseliny citrónové na 1 litr šťávy. Po úplném rozpuštění cukru, popřípadě i kyseliny citrónové, udržujeme teplotu sirupu na uvedené výši ještě 5 minut. Po mírném zchlazení nalijeme sirup do láhví a necháme vleže chladnout na vzduchu. Další jiný recept se nachází na poslední straně.

Borůvkový sirup

Borůvky rozmačkáme a necháme asi 6 hodin naležet. Hmotu pak vy lisujeme, scedíme nebo přefiltrujeme přes řidší tkaninu, abychom odstranili zbytky dužniny a slupek, které šťávu zakalují. Šťávu ponecháme několik hodin sedimentovat a potom ji stáhneme z kalů. V 1 litru šťávy rozpustíme 1,5 kg cukru a přidáme 9 – 13 g kyseliny citrónové. Pokud budeme cukr ve šťávě rozpouštět zahorka, je třeba, abychom děrovanou sběračkou, cedníkem apod. odstraňovali s povrchu pěnu, která se tam při vyšší teplotě zpravidla vytváří.

ilustračné foto: Pavol Borodovčák

Hroznový sirup

Hrozny vinné révy důkladně opereme, zbarvíme třepin, rozdrťíme nebo rozmačkáme. Jestliže chceme z barevných odrůd získat barevný sirup, pak necháme drť 6 – 12 hodin při pokojové teplotě naležet. Drť neboli rmut nejprve scedíme a zbytek vy lisujeme. Šťávu ponecháme několik hodin sedimentovat a stáhneme ji pomocí hadičky z usazenin. Během přípravy barevné šťávy musíme dbát, aby příliš nenakvasila. V 1 litru hroznové šťávy rozpustíme (nejlépe zatepla) 1,6 kg cukru a 8 – 12 g kyseliny citrónové.

ilustračné foto: Pavol Borodovčák

Jablečný sirup

Dobře opraná jablka vhodným způsobem rozdrtíme a vylisujeme. Šťávu ponecháme 6 – 12 hodin sedimentovat. Odkalenou šťávu opatrně stáhneme z kalů. Pokud chceme mít sirup více čirý, tak můžeme šťávu ještě přefiltrovat. Jablečný sirup vyrábíme nejčastěji teplou cestou. Během zahřívání odstraňujeme s povrchu pěnu. Záhřev příliš nezvyšujeme a neprodužujeme, protože jablečný sirup velice snadno získává varnou příchut. Na 1 litr šťávy z kyselejších odrůd, nebo z jablek méně zralých, použijeme 1,6 až 1,7 kg cukru a 8 až 10 g kyseliny citrónové. Na 1 litr šťávy ze sladších odrůd a konzumně zralých plodů použijeme 1,5 kg cukru a 15 až 17 g kyseliny citrónové.

Malinový sirup

Malinový sirup vyrábíme nejčastěji studenou cestou. Při tomto způsobu výroby se zachová přirozené aroma v plné výši. Šťávu vyrábíme podobným způsobem jako při výrobě moštu. Plody rozmačkáme a na 1 kg plodů přidáme 0,5 litru vody. Drť necháme stát asi 12 hodin. Uvolněnou šťávu oddělíme přecezením přes plachetku a zbytek můžeme ještě šetrně vylisovat. Na 1 litr šťávy přidáme 1,5 až 1,6 kg cukru a 6 až 8 g kyseliny citrónové. Pokud budeme rozpouštět cukr zatepla, pak šťávu zahřejeme nejvýše na teplotu 80°C, ale v žádném případě bodu varu.

Pampeliškový med

K príprave pampeliškového medu použijeme pouze čerstvé nezavädlé květy – úbory pampelišky, neboli smetanky lékařské, natrhané brzy na jaře, a to ihned na počátku kvetení. Do 1 litru vody nasypeme asi 200 pampeliškových květů a přidáme jeden středně veliký citrón i s kůrou, který rozkrájíme na menší díly. Směs 10 minut povaříme a potom ji necháme stát v klidu 24 hodin při pokojové teplotě. Po této době šťávu scedíme a zahřejeme do mírného varu. Za neustálého míchání rozpustíme ve vroucí šťávě 1 kg cukru. Po rozpuštění cukru pokračujeme ve varu šťávy ještě 15 až 20 minut, až natolik zhoustne, získá konzistenci medu. Pampeliškový med plníme do menších skleniček s uzávěrem a uchováme na chladném a tmavém místě.

Rybízový sirup

Bobule červeného rybízu odstopkujeme, rozmačkáme a necháme několik hodin naležet, aby barvivo ze slupky přešlo do šťávy. Rybízovou drť potom vylisujeme a šťávu běžným způsobem vyčistíme. Chuť, barvu i aróma zlepšíme přidávkou 10% černého rybízu. Při naležení necháme drť mírně nakvasit. Na 1 kg šťávy dáme 1,6 kg cukru a 2 až 4 g kyseliny citrónové. Rybízový sirup připravujeme jak teplou, tak i studenou cestou. Jestliže rozpouštíme cukr ve šťávě zatepla, pak šťávu získáme snadněji, když rybízovou drť ještě před lisováním krátce prohřejeme při teplotě 70 až 80°C.

Sirup z černé ředkve

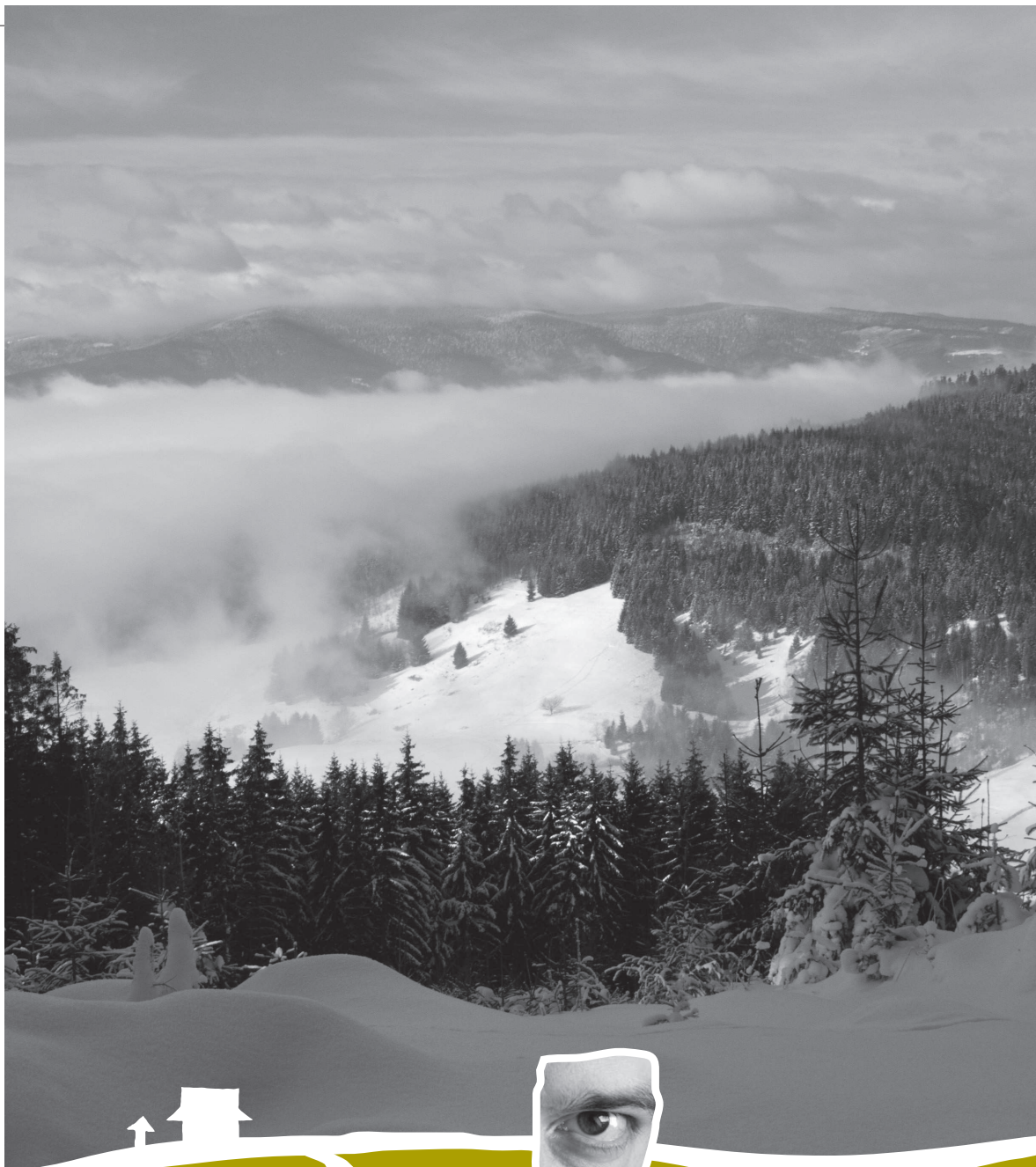
Při zpracování zastudena bulvy rozstrouháme na nerezovém struhadle a drť vylisujeme přes plachetku. Místo struhadla můžeme použít kuchyňské strojky. Bulvy můžeme před strouháním nebo drcením oloupat. Vylisovanou šťávu ponecháme 4 až 6 hodin na chladném místě, aby se případné kaly us-

adily a aby šťáva ztratila palčivou chuť. Ve šťávě rozpustíme zastudena cukr v množství 1,6 kg na 1 litr šťávy a 4 g kyseliny citrónové rovněž na 1 litr šťávy. Sirup naplníme do láhví, zazátkujeme a skladujeme v chladnu a temnu. Při zpracování černé ředkve na sirup zatepla rozkrájíme bulvy nerezovým nožem na malé dílky, které zalijeme menším množstvím vody a mírně vaříme po dobu 5 až 10 minut. Hmotu pak vylisujeme ještě zatepla. Získanou šťávu ponecháme 6 až 10 hodin stát v klidu. Po této době šťávu stáhneme z nečistot, zahřejeme ji na 60 až 70°C a za pozvolného míchání rozpustíme v horké šťávě cukr v množství 1,6 kg na 1 litr šťávy a 4 g kyseliny citrónové (rovněž na 1 litr šťávy). Mírně schladený sirup nalijeme do láhví, zazátkujeme a uchováujeme v chladnu a temnu.

Višňový sirup

Odstopkované višně rozdrtíme současně asi s 1/4 pecek. Drť ponecháme 12 hodin stát - uležet a potom ji vylisujeme nebo přecedíme. Získanou šťávu odkalíme. Na 1 litr šťávy přidáme 1,5 až 1,6 kg cukru a 5 až 9 g kyseliny citrónové. Při rozpouštění cukru teplou cestou nesmíme teplotu zvyšovat a prodlužovat, protože višňový sirup velice snadno získává varnou chuť.

náš
 vidiek
4/2011

 bodka na záver

**Život meriame skutkami
a nie časom.**

[Seneca]